Leopoldlaan 115, Overpelt

Een Archeologienota

Auteur:
T. Van Mierlo (assistent-archeoloog)
J.A.G. van Rooij (veldwerkleider)

Autorisatie:
J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169)

Colofon

VEC Nota 119

Leopoldlaan 115, Overpelt, Een archeologienota

Vlaams Erfgoed Centrum bvba
Auteur: T. Van Mierlo

In opdracht van: Vertrouwelijk

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Sint-Michiels, Brugge, juni '17
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels, Brugge
Tel + 32 (0)16 39 47 96
info@vlaamserfgoedcentrum.be
www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek 5
1.1 Beschrijvend gedeelte 5
1.1.1 Administratieve gegevens 6
1.1.2 Archeologische voorkennis 8
1.1.3 Huidig gebruik 8
1.1.4 Beschrijving van de geplande werken 9
1.1.5 Juridisch kader 15
1.1.6 Doelstelling en vraagstelling 16
1.2 Assessmentrapport 17
1.2.1 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden 17
1.2.2 Beschrijving van bekende archeologische waarden 23
1.2.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden 25
1.2.4 Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie 36
1.2.5 Samenvatting 38
Literatuur 39
Geraadpleegde websites 39
Lijst van afbeeldingen en tabellen 39

Bijlage 1 Plannenlijst
Bijlage 2 Fotolijst

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

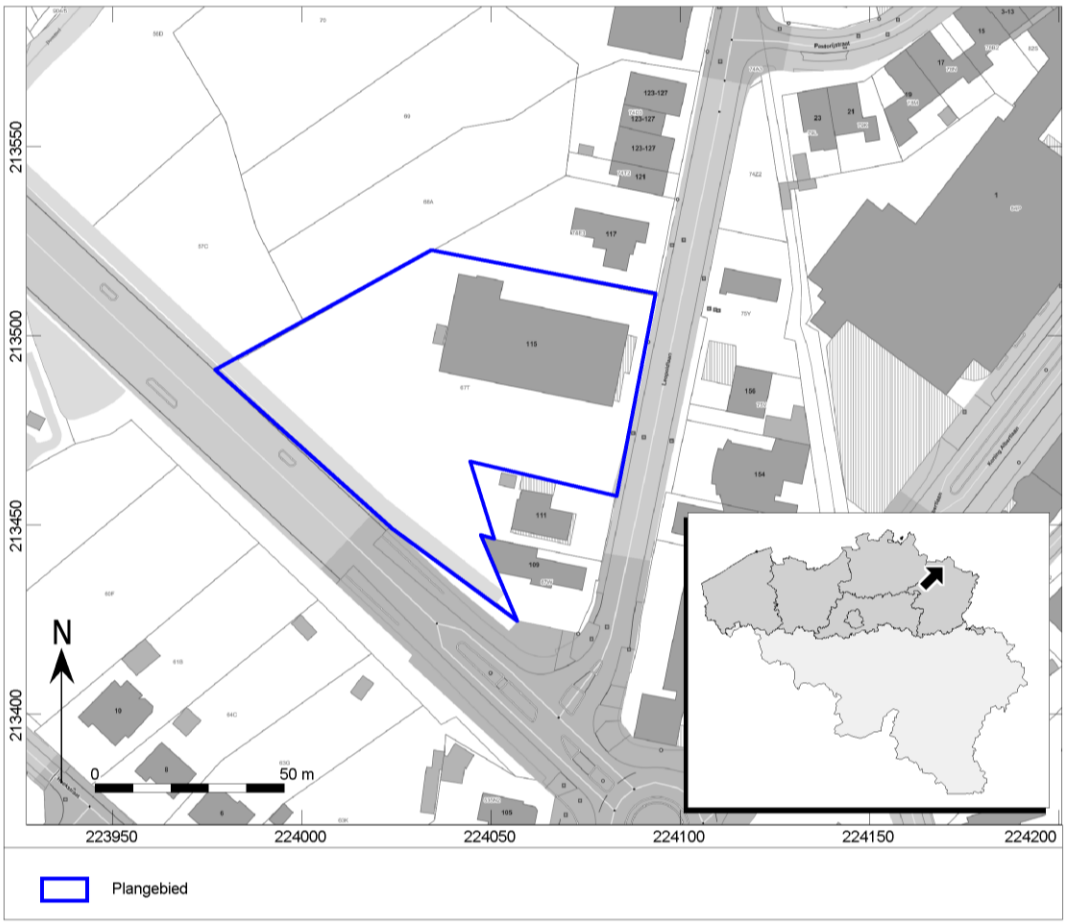
Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19e E - heden
Nieuwe tijd:		16e E - 18e E na Chr.
Middeleeuwen:		5e E - 15e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13e E - 15e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10e E - 12e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8e E - 9e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6e E - 8e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5e E - 6e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen

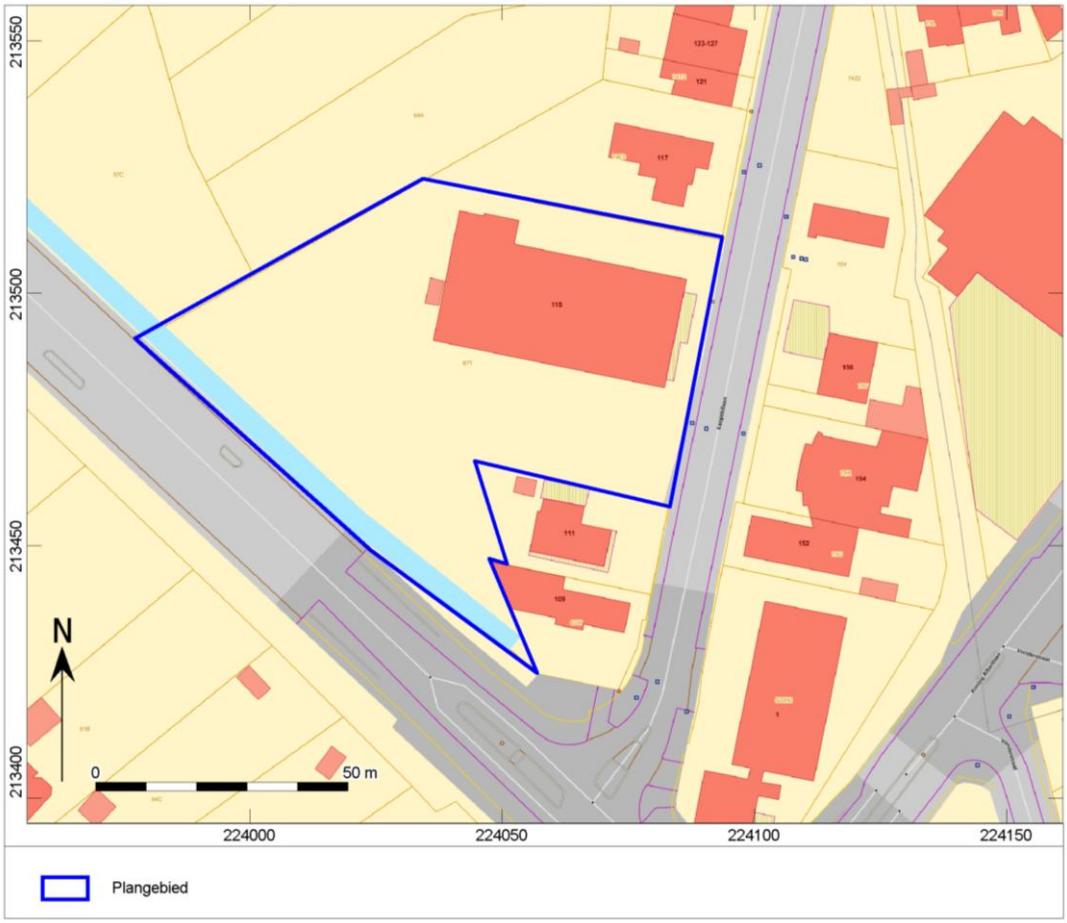
1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in maart 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Leopoldlaan 115 in Overpelt (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen bouw van een tankstation en servicecenter.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

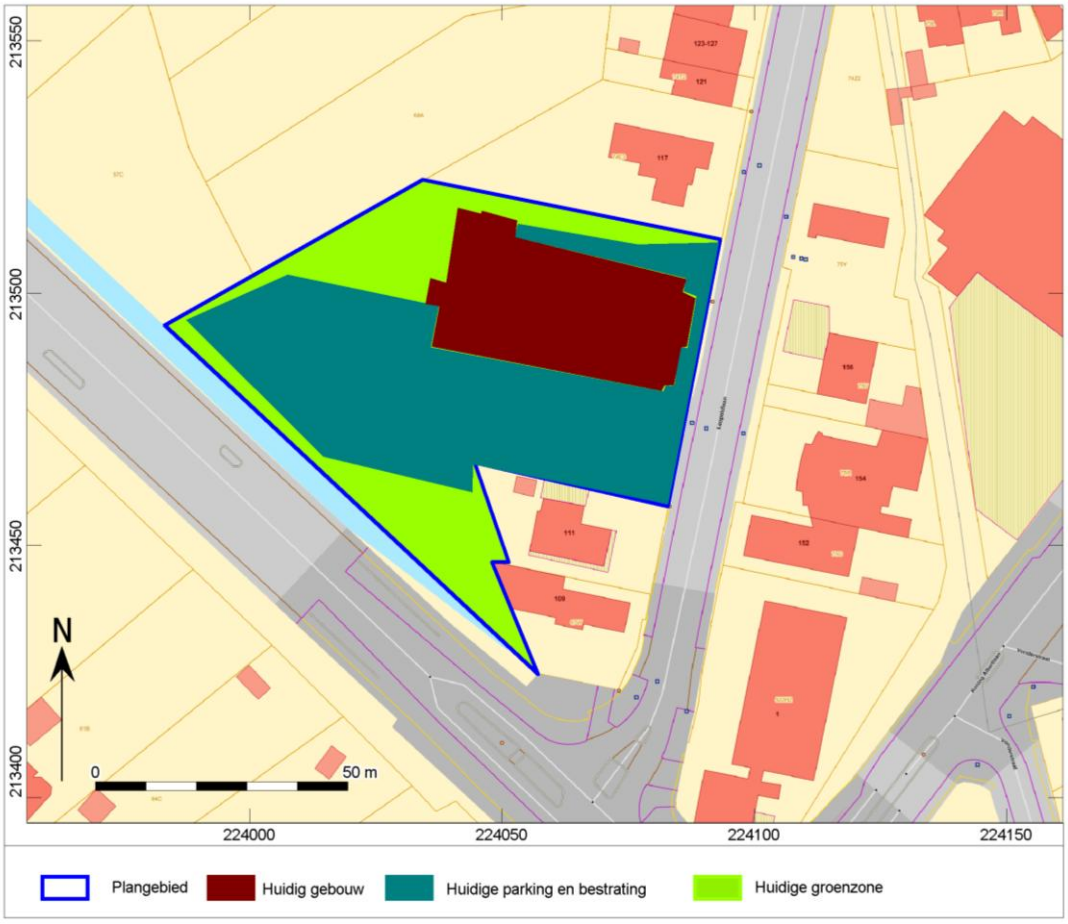
Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

1.1.1 Administratieve gegevens

Uitgevoerde fasen binnen archeologienota:	Bureauonderzoek
Aanleiding:	Bouw tankstation en servicecenter
Locatie:	Leopoldlaan 115
Plaats:	Overpelt
Gemeente:	Overpelt
Provincie:	Limburg
Kadastrale gegevens:	Gemeente Overpelt, Afdeling 1, Sectie A, Perceelnummer: 67T
Diepte bodemverstoring	Maximaal 350 cm –mv
Oppervlakte plangebied	5715 m^2 / 0,6 ha
Coördinaten (*bounding box; Lambertcoördinaten (EPSG:31370)*	223.978 / 213.425 224.092 / 213.523 224.035 / 213.474
Projectcode	2017B234

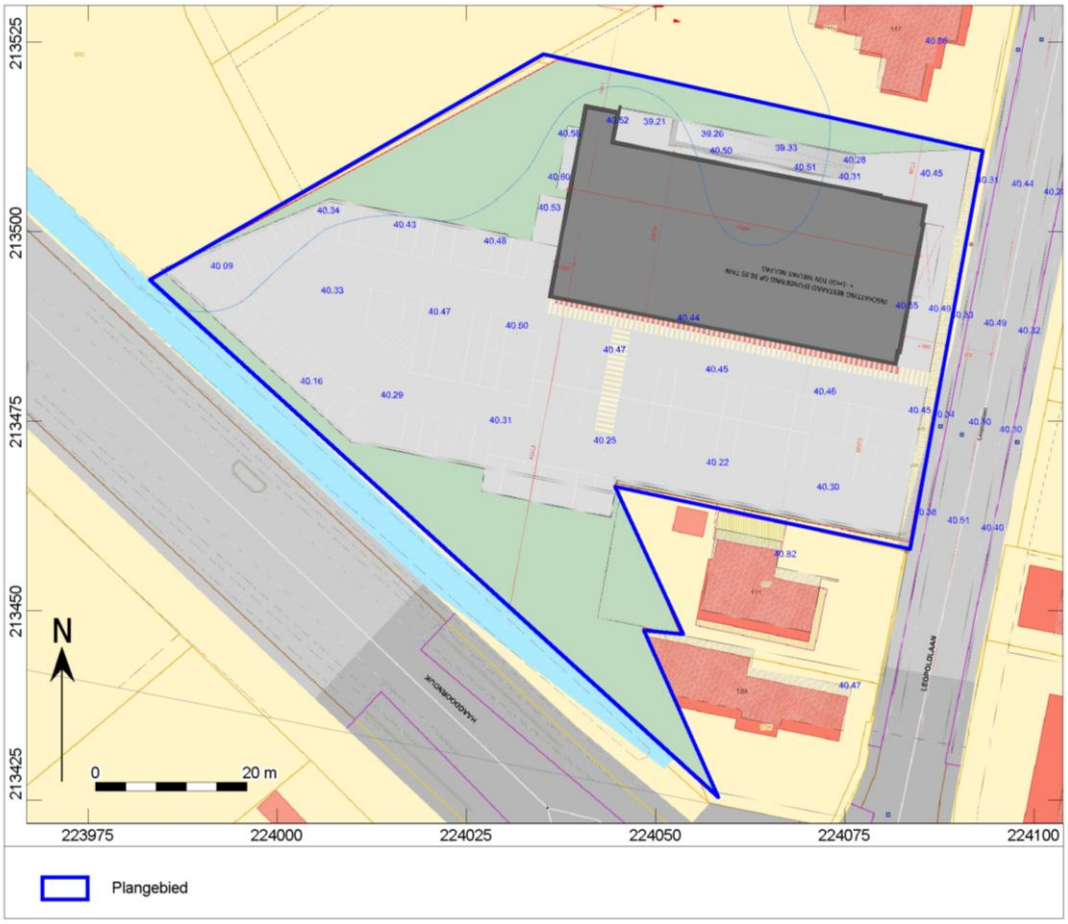
VEC-projectcode:	4190120
Auteur:	T. Van Mierlo (Veldwerkleider)
Autorisatie:[1]	J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169)
Begindatum onderzoek:	3 maart 2017
Einddatum onderzoek:	21 juni 2017
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels, Brugge
Relevante thesaurustermen:	Steentijd, Bronstijd, Romeinse tijd, wegen, bureauonderzoek. https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus

Het grootste gedeelte van het plangebied, een oppervlakte van 4080m², is reeds verstoord door de huidige winkel (oppervlakte van 1200m²) en bijhorende parking (oppervlakte van 2880m²). De huidige winkel heeft een diepteverstoring van circa 150cm –mv. De huidige bestrating heeft een diepteverstoring van circa 50cm –mv (Afb. 3-4).

Afb. 3. Locatiekaart van het plangebied met locaties van de vermoedelijk verstoorde zones.

[1] Jeroen van Rooij is een werknemer bij ADC ArcheoProjecten BV. ADC ArcheoProjecten voert onderzoek in onderaanneming uit voor het Vlaams Erfgoed Centrum.

Afb. 4. Overzicht van de huidige situatie.

1.1.2 Archeologische voorkennis

Er is geen archeologische voorkennis beschikbaar over het plangebied.

1.1.3 Huidig gebruik

Op de luchtfoto van 2013-2015 (Afb. 5) is te zien dat overgrote deel van het plangebied in gebruik is door een winkel en bijhorende parking. De winkel bevat een fundering en kruipkelder die een verstoring tot 150cm –mv veroorzaakt. De huidige parking heeft een verstoring van 50cm -mv. De huidige riolering is gelegen op een diepte van 120 cm –mv en sluit aan op de riolering in de Leopoldlaan. Deze zullen gesloopt moeten worden alvorens de geplande werken kunnen aanvangen. De overige zones van het plangebied bestaan uit groenzones. Het is gelegen tussen twee wegen, de Haagdoorndijk en de Leopoldlaan. Ten noorden van het plangebied is de Dommel gelegen. Het gebied ten noordwesten van het plangebied is onbebouwd en in gebruik door bos.

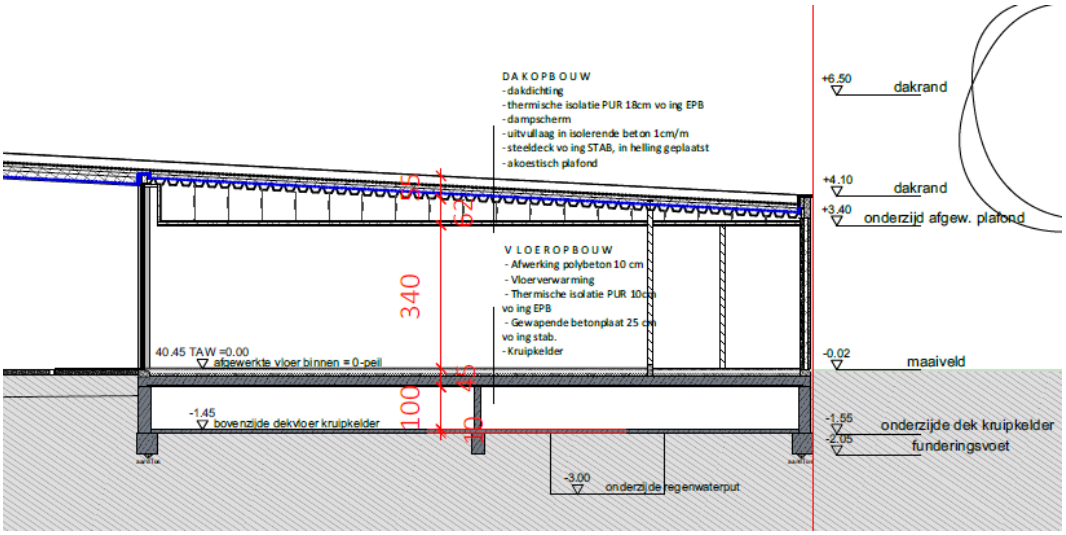
Afb. 5. Het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015.

1.1.4 Beschrijving van de geplande werken

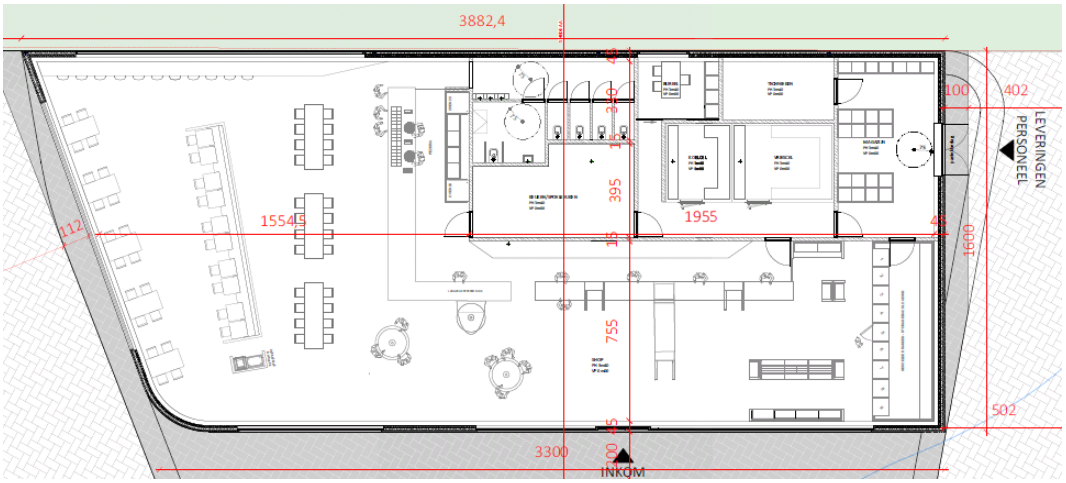
In het plangebied wordt een tankstation met servicecentrum, shop en bijhorende parking gerealiseerd. Voor de uitvoering van de geplande werken wordt het huidige gebouw gesloopt tot en met de kelder. Het huidige gebouw heeft een oppervlakte van 1050m² en een verstoring van 150cm –mv. Het slopen zal gebeuren door een grijper die de elementen van het gebouw lostrekt en de bestaande verharding afschraapt.

1. Het geplande gebouw, parkeerplaats en bestrate oppervlakte

Het nieuwe gebouw zal een shop en eetruimte in het zuidelijke gedeelte bevatten en een pizzeria, keuken, koelcel, vriescel, magazijn, bureel en ruimte voor technieken bevatten in het noorden. Ten oosten van de nieuwbouw wordt een zone voor leveringen gereserveerd. Het gebouw zal een oppervlakte bevatten van circa 575m². Omdat het gebouw een kruipkelder zal verkrijgen, zal de maximale verstoring van de fundering en kruipkelder van het gebouw 2,05m –mv zijn (Afb. 6-7).

Afb. 6. Doorsnede van het geplande gebouw.

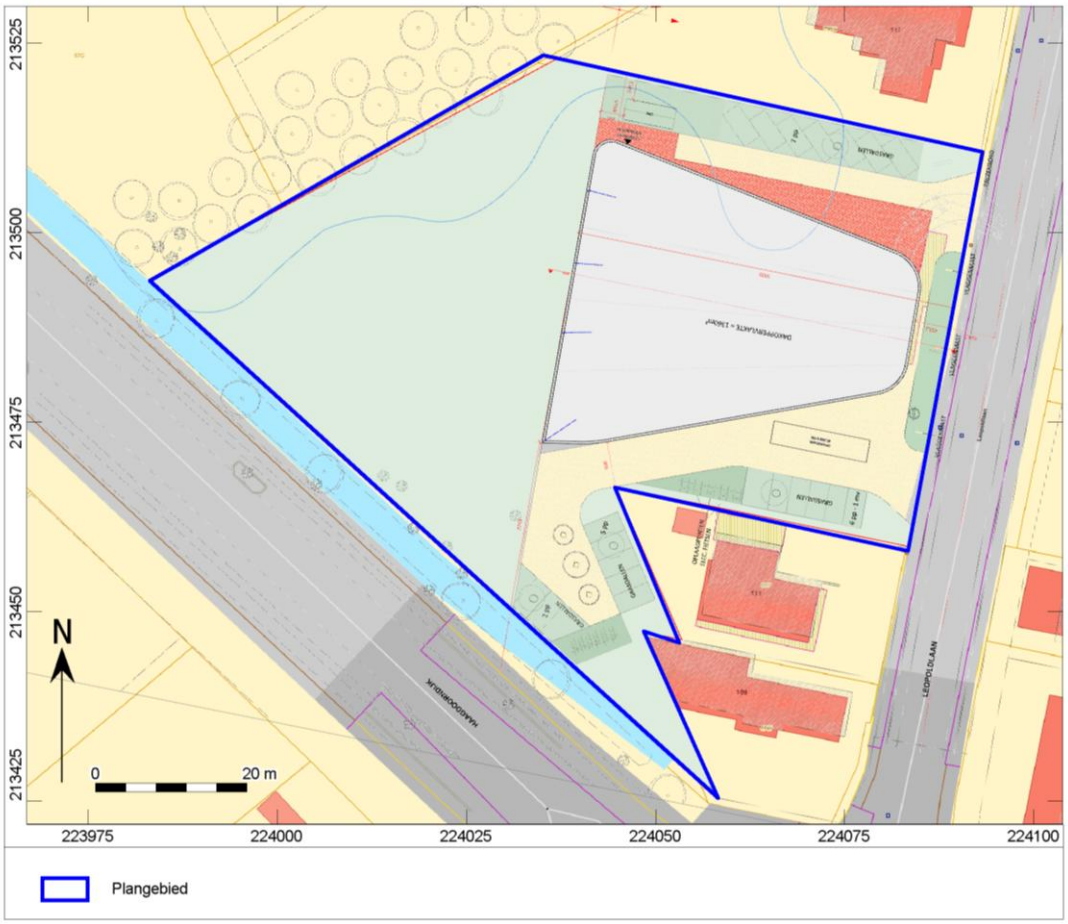

Afb. 7. Detail van het geplande gebouw.

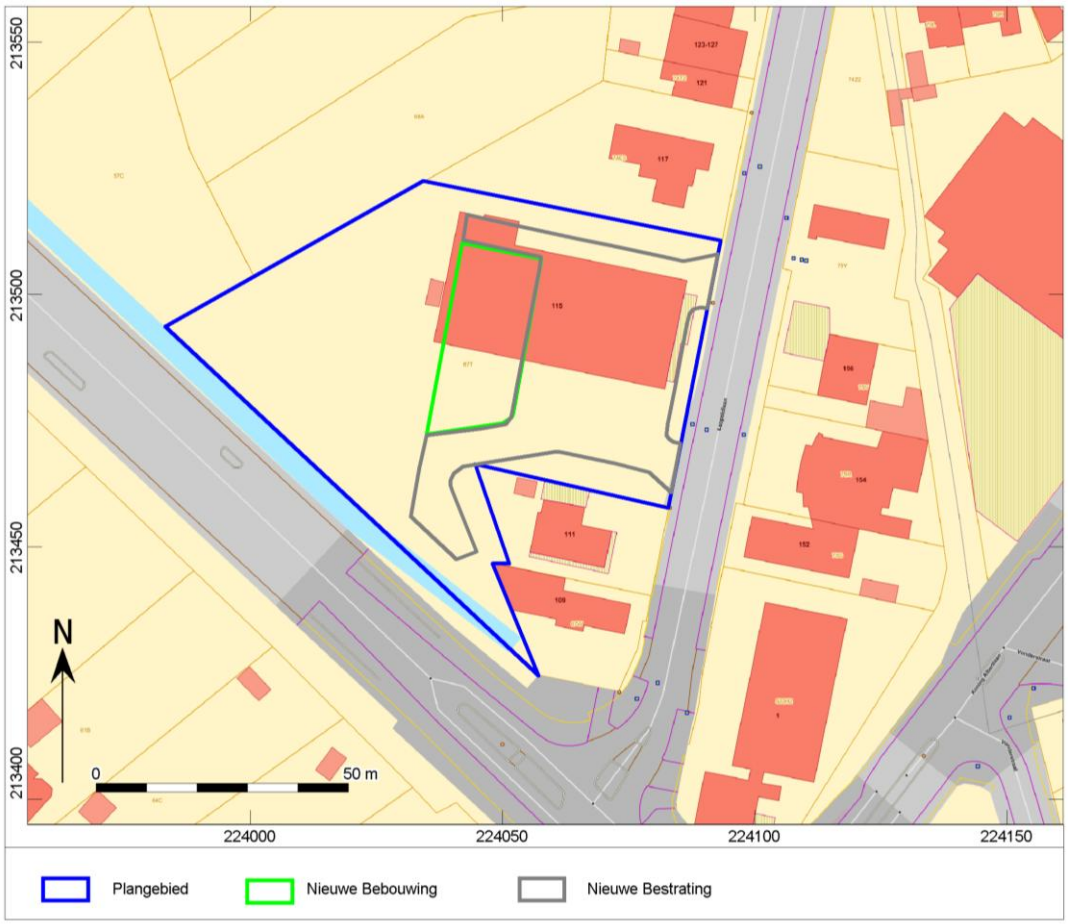
Er zullen 30 parkeerplaatsen voorzien worden in het plangebied. De parkeerplaatsen zullen gelegen zijn aan de nieuwbouw (10 parkeerplaatsen), ten oosten van het tankstation (7 parkeerplaatsen), ten westen van het tankstation (6 parkeerplaatsen) en ten westen van de nieuwbouw (7 parkeerplaatsen). 20 van de 30 parkeerplaatsen zullen opgebouwd worden uit grasdallen. Deze zullen een verstoring van 30 cm -mv veroorzaken.

Het bestrate gedeelte van het plangebied beslaat een oppervlakte van circa 1720 m². Het oppervlak zal verstoord worden door water doorlaatbare klinkers en niet water doorlaatbare klinkers van 15cm, stabilisé van 20cm en fijn zand van 15cm. Onder de luifel zullen niet water doorlaatbare polybeton gebruikt worden. Het overige bestrate gedeelte bestaat uit water doorlaatbare klinkers. Beide zullen deze een bodemverstoring van 50cm –mv bevatten (Afb. 9-10).

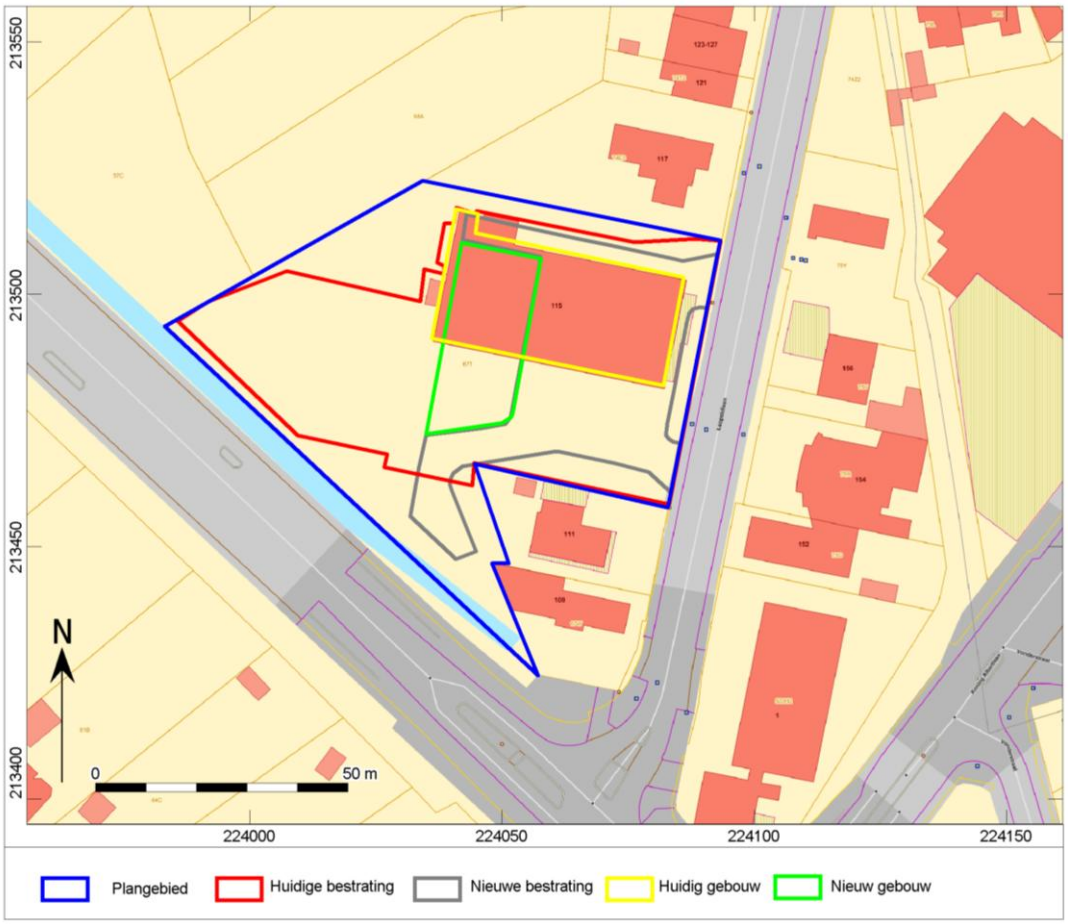
Vanaf de nieuwbouw tot bijna aan de Leopoldlaan zal een dak van 1360m² gerealiseerd worden. Dit dak wordt doormiddel van pijlers aan de pompen omhoog gehouden. Deze pijlers zullen een verstoring van 200cm –mv veroorzaken (Afb. 8).

Afb. 8. Overzicht van het geplande dak.

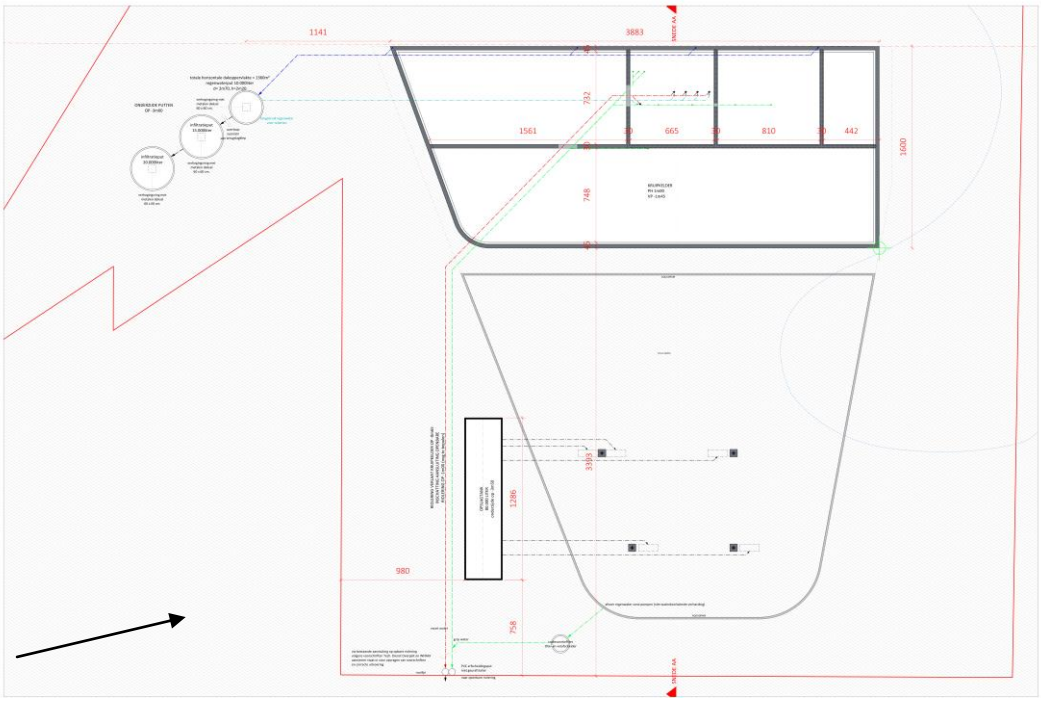
Afb. 9. Overzicht van de nieuwbouw en bestraatte oppervlakte

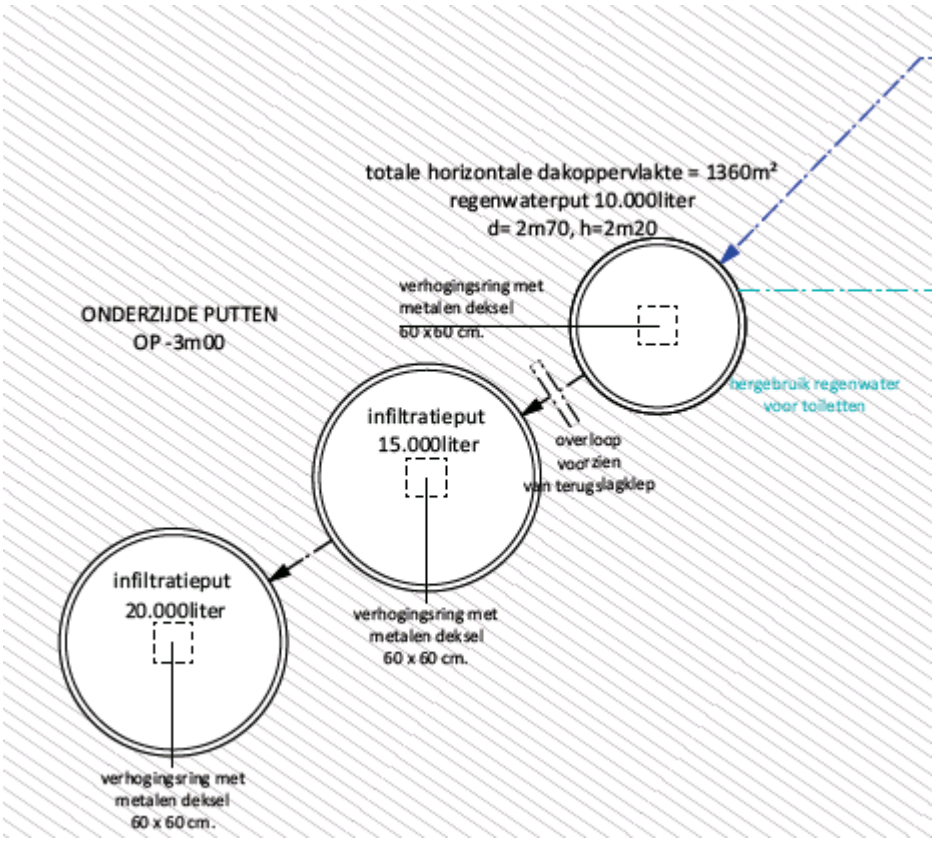
Afb. 10. Overzicht van de nieuwbouw, nieuwe bestraatte oppervlakte, huidige bebouwing en huidige bestrating.

2. riolering

In het plangebied wordt eveneens riolering aangelegd (Afb. 11). Deze zal aangesloten worden op de reeds aanwezige riolering in de Leopoldlaan. De riolering zal de kruipkelder van het te realiseren gebouw verlaten op een diepte van 0,65m –mv en heeft een maximale diepte van 100cm –mv. Ten zuiden van het plangebied zijn drie putten, twee infiltratieputten en één regenwaterput, gepland (Afb. 12). Deze zullen een maximale diepte van 300cm –mv hebben. Verder is ten oosten van de nieuwbouw nog een coalescentiefilter gelegen. De aanleg van deze zal resulteren in een verstoring van maximum 250cm –mv. In het verharde gedeelde zal een aquadrain aangelegd worden. De aquadrain zal een verstoring van 30cm –mv veroorzaken.

Afb. 11. Overzicht van de geplande riolering.

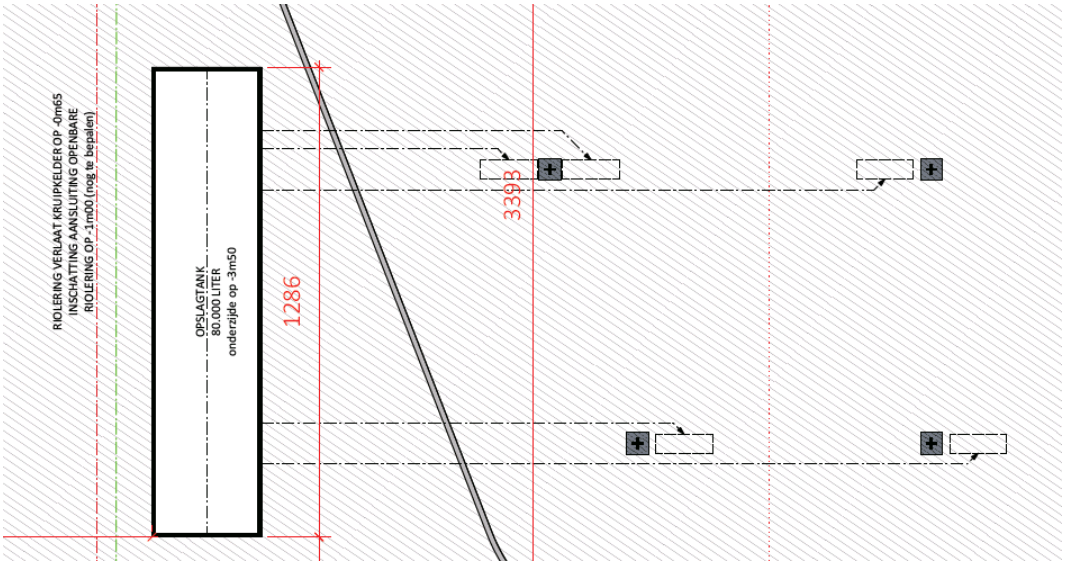

Afb. 12. Detailafbeelding van de putten.

3. Het tankstation

Ten oosten van de nieuwbouw, aan de Leopoldlaan zal een ondergrondse brandstoftank komen te liggen. Deze zal een maximale diepte van 350cm –mv hebben en zal 80.000 liter opslagcapaciteit bezitten. Via de

tank worden er leidingen gelegd tot aan de vijf pompen. De leidingen zullen verstrekken vanaf een maximale diepte van 200cm –mv. De pompen zelf zullen een minimale verstoring veroorzaken (Afb. 13).

Afb. 13. Detailafbeelding van de geplande tank en bijhorende systemen.

Als laatste wordt ten oosten van het nieuwe gebouw een CNG tank geplaatst. Deze zal bovengronds gelegen zijn en enkel een betonnen voet hebben met een verstoring van maximum 50cm –mv.

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

1.1.5 Juridisch kader

Artikel 5.4.1. (01/06/2016- 22/02/2017)

Een bekrachtigde archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 wordt bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem toegevoegd in volgende situaties:
1° aanvragen met betrekking tot percelen die gelegen zijn in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site;
2° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m^2 of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones;
3° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m^2 of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.

Voor de toepassing van het eerste lid, 2° en 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning wordt van die verplichting vrijgesteld:
1° indien de aanvraag betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering;
2° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden;
3° indien de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem minder dan 5000 m^2 beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten beschermde archeologische sites.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor deze vrijstellingen bepalen.

Voor de toepassing van het derde lid, 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem kan een archeologienota indienen die in het kader van een vorige vergunningsaanvraag is bekrachtigd, als de stedenbouwkundige vergunning betrekking heeft op hetzelfde perceel of dezelfde percelen en als de ingreep in de bodem van de te vergunnen werken overeenkomt met de ingreep in de bodem van de werken omschreven in de bekrachtigde archeologienota.

De archeologienota werd vervaardigd naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning. Op basis van de ligging van het plangebied geheel nog niet vastgestelde zone, geldt een verplichting voor het opstellen van een archeologienota bij bodemingrepen groter dan of gelijk aan 1000 m^2, waarbij het perceeloppervlak groter of gelijk aan 3000 m^2. Het plangebied is ook gedeeltelijk gelegen in woongebied. Aangezien de geplande ingrepen in het te ontwikkelen gebied in totaal een oppervlakte van 4567 m^2 beslaan, en daarmee de maximale onderzoeksgrenzen worden overschreden, en het plangebied gedeeltelijk in woongebied gelegen is, dient de initiatiefnemer een archeologienota te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld.[2] Indien dit het geval is wordt deze archeologienota bekrachtigd en toegevoegd aan de vergunningsaanvraag. In het kader van dit proces heeft het in deze archeologienota beschreven onderzoek plaatsgevonden.

Het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied dient te gebeuren op grond van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetector (versie 2.0). Het doel van de Code is om als een minimale standaard te dienen voor de kwaliteit van archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren in Vlaanderen.[3]

De eventuele vondsten en bijhorende documentatie die tijdens het archeologisch onderzoek worden verzameld, zullen voorlopig worden bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bvba. Na afronding van het totale onderzoek zullen de vondsten en data worden overgedragen.

1.1.6 Doelstelling en vraagstelling

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:
- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?
- Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?

Het bureauonderzoek vormt binnen de archeologienota de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van het bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting. Daarbij worden onder andere de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), relevante historische kaarten en informatiebronnen omtrent de ondergrond gebruikt.

De beschrijving van de historische, archeologische en aardwetenschappelijke informatie is gebaseerd op het volgende bronmateriaal:

Aardkundige gegevens:
- Tertiaire kaart
- Quartairgeologische kaart 1:50.000
- Geomorfologische kaart

[2] https://geo.onroerenderfgoed.be
[3] Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016

- Bodemkaart 1:50.000
- Bodemgebruikskaart
- Bodembedekkingskaart
- Erosiekaart
- Hoogteverloopkaarten
- Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
- Profielbeschrijvingen opgesteld bij opmaak van de bodemkaart

Archeologische gegevens:

- Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Historische gegevens:

- Kadasterplan
- Ferraris kaarten uit 1771-1778
- Atlas der buurtwegen 1840-1850
- Vandermaelenkaart 1846-1854
- Topografische kaarten
- Luchtfoto's 1971-2015
- Orthofoto's

Externe partijen:

- Input Onroerend Erfgoed
- Regio-experts
- Literatuur
- Gemeente
- Amateurarcheologen en heemkundekringen
- Iconografische bronnen
- Toponymie
- Huidige gebruikers

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

Het onderzoeksgebied kenmerkt zich aardwetenschappelijk als volgt:

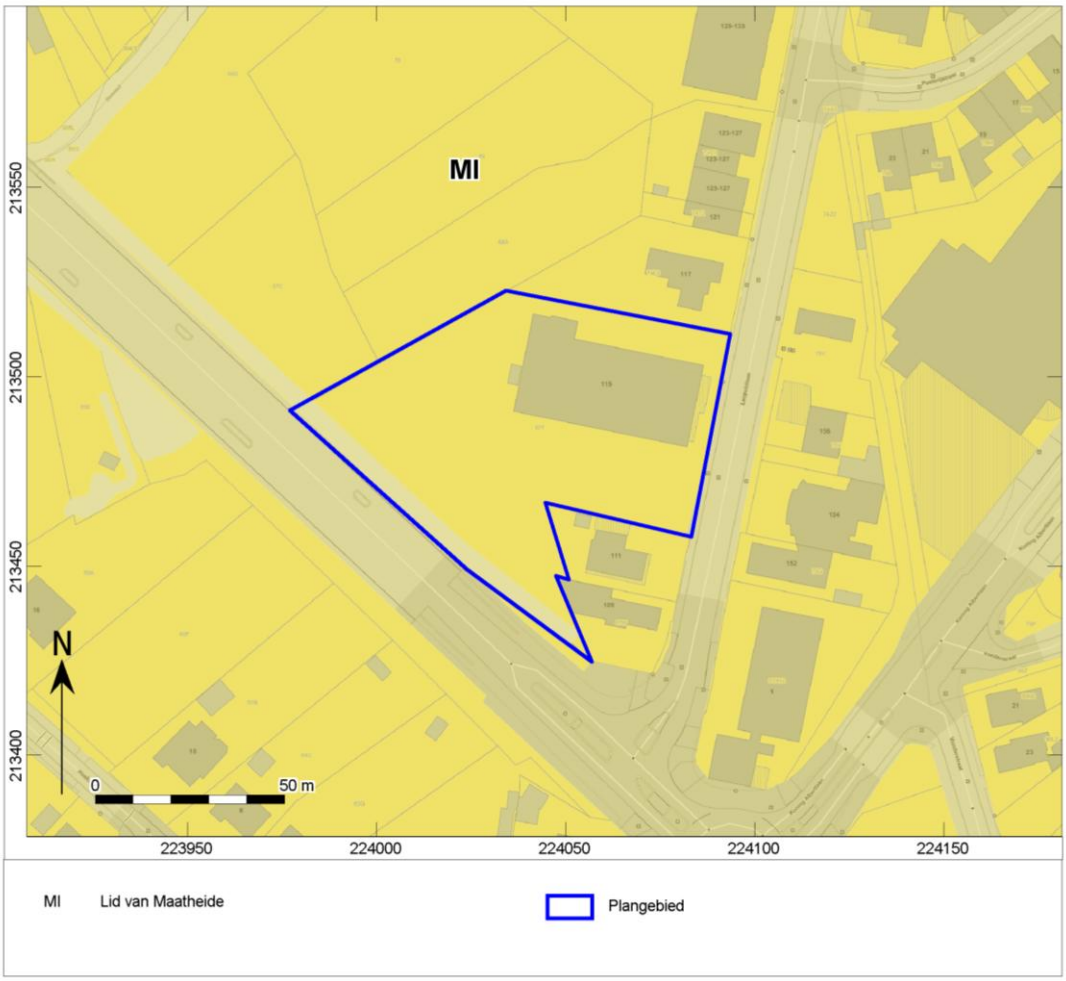
Bron	Informatie
Tertiaire kaart[4]	Lid van Maatheide
Quartairgeologische kaart 1:50.000 (afb. 15)[5]	Profieltype 39a: - Fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimarien incluis), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) **F***H*. - Eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en/of het Saaliaan (Midden-Pleistoceen) **E***LPw-MPs* en/of hellingsafzettingen van het Quartair **H***Q* zijn mogelijk afwezig. - Fluviatiele afzettingen die bestaan uit herwerkte Maas- en Rijnsedimenten van het Laat-Pleistoceen en het Midden Pleistoceen **F(HRM)***LP-MP.*

[4] De Geyter, G. 1995.
[5] Beerten, K. 2006.

Bron	Informatie
	- Fluviatiele afzettingen (Rijnsedimenten) van het Baveliaan (Post-Jaromillo – Vroeg-Pleistoceen) **F(R)***VPb*.
Geomorfologie[6]	Kempisch plateau
Bodemkaart 1:50.000 [7]	**t-Sec3** Natte lemige zandbodem met sterk gevlekte textuur B-horizont **OB** Bebouwde zone
Reeds verrichte boringen[8]	Geologische boringen in de omgevingen geven weinig extra informatie
Hoogtekaart[9]	39 tot 41mTAW
Bodemerosie[10]	Zeer weinig erosiegevoelig
Bodemgebruikskaart[11]	Akkerbouw, Andere bebouwing en loofbos
Bodembedekkingskaart[12]	Afgedekt, gebouwen, gras en struiken

Volgens de tertiairgeologische kaart zijn in dit gebied de witte, zeer goed gesorteerde, grove zanden van het Lid van Maatheide afgezet. Deze zanden, die behoren tot de Formatie van Mol (plioceen, 5,3 tot 2,6 miljoen jaar geleden), zijn dikwijls zwartbruin verkleurd door humusinfiltratie. De formatie van Mol bestaat uit meerdere leden namelijk, Kwartszand van Mol Donk, de Spriethorizon van De Maat en Kwartszand van Maatheide.

[6] Beerten, K. 2006.
[7] http://www.geopunt.be/kaart.
[8] http://www.geopunt.be/kaart.
[9] http://www.geopunt.be/kaart.
[10] http://www.geopunt.be/kaart.
[11] http://www.geopunt.be/kaart.
[12] http://www.geopunt.be/kaart.

Afb. 14. Locatiekaart van het plangebied op de Tertiaire kaart.

Op de tertiaire afzettingen zijn de Quartaire afzettingen in de vorm van de zanden van Lommel gelegen. Dit zand werd afgezet door de Rijn in het Vroeg-Pleistoceen. Tijdens deze periode had de Rijn een zeer grote sedimentlast. De afzettingen bestaan uit middelmatig tot grof zand met bijmenging van fijn grind, dikwijls granulegrind, en onderaan voornamelijk talrijk kleibrokken. De basis bestaat meestal uit zeer heterogene afzettingen van grof grind, zand, leem en klei. De dikte van deze afzettingen verschilt van 10 tot 15m.

Op deze afzettingen zijn herwerkte Maas- en Rijnafzettingen gelegen. Deze verschillen met bovenstaande afzettingen. De Lommel zanden zijn in situ fluviatiele afzettingen en verschillen op basis van hun geomorfologische positie, de lithologie, de structuren en de zware mineralen. De herwerkte Maas- en Rijnafzettingen bestaan uit grof tot middelmatig zand. De dikte varieert van 1 tot 2m. Deze eenheid is vaak moeilijk te onderscheiden met de Lommel zanden.

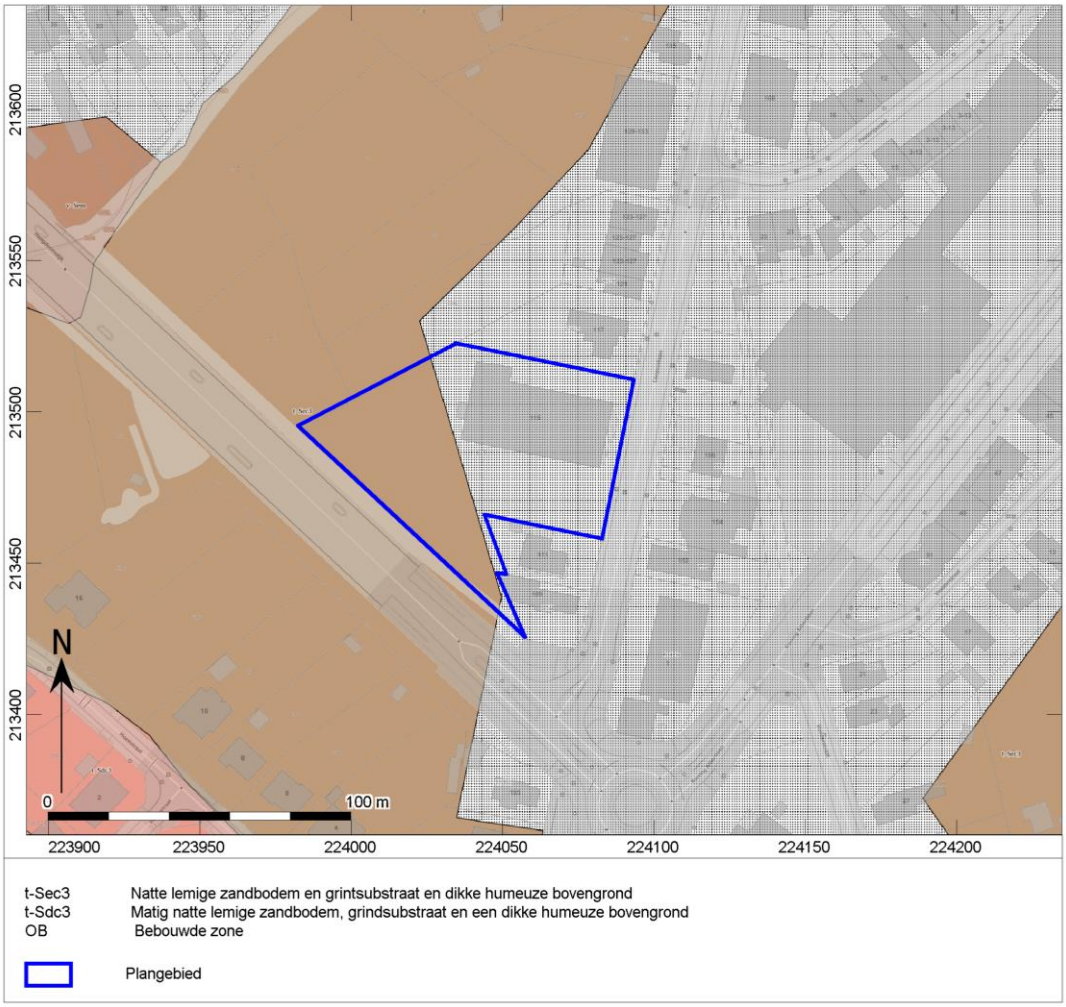
Vervolgens zijn eolische zanden afgezet in het gebied, meer bepaald dekzand (Formatie van Wildert). Deze is afgezet in het Weichsel. Tijdens de IJstijden is er een cyclische afkoeling van het klimaat kenbaar. Boven de grote ijsvlakten werd een hoog luchtdrukgebied gekenmerkt met eigen windsystemen. Deze winden zorgden voor de aanvoer van sneeuw, leem en zand uit het noordnoordwesten. In het gebied werd zand afgezet in de vorm van dekzand en bestaat uit geel en geelrijs vrij goed gesorteerd zwak lemig kwartshoudend zand. Verder bezit het een zwakke gelaagdheid op basis van de korrelgrootte. Deze zanden kunnen gescheiden worden met de Rijnafzettingen omdat deze veel fijner zijn, beter gekalibreerd en een typische gele kleur bezitten. Er dient rekening gehouden te worden dat de mogelijkheid bestaat dat deze afzettingen afwezig kunnen zijn.

Afb. 15. Locatiekaart van het plangebied op de Quartairgeologische kaart.

Tijdens het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden) kwam er een opwarming van het klimaat. Tijdens deze periode zullen de rivieren sedimenten afzetten in de insnijdingen. Deze afzettingen behoren tot de Formatie van Singraven. De afzettingen kunnen gekenmerkt worden als bestaande uit klei, venig en siltig fijn zand of soms grof zand. In het plangebied zullen de fluviatiele afzettingen afkomstig zijn van de noordelijk gelegen Dommel.

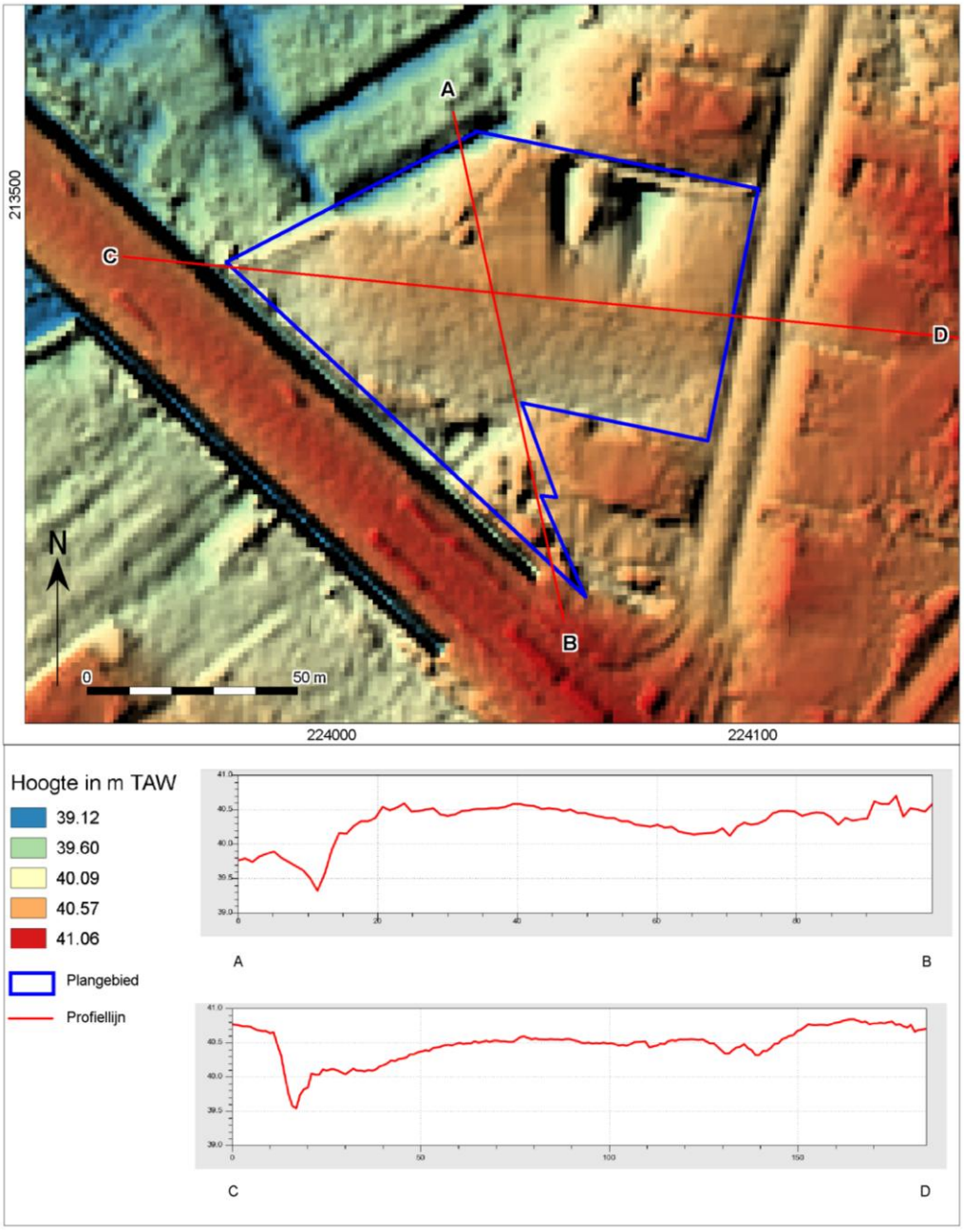
Het plangebied kan op basis van het bodemtype opgedeeld worden in twee delen. De oostelijke helft wordt gekarteerd als een OB bodem en het westelijke deel als een t-Sec3 bodem. De t-sec3 bodem is een natte lemige zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Dit bodemtype bevat roestverschijnselen in het benedengedeelte van de humeuze bovengrond. Verder heeft het een blauwgrijze reductiehorizont die begint tussen de 100 en 120cm diepte. Deze bodems zijn permanent nat en zijn daarom goed voor weiland. Deze bodems komen voornamelijk voor in natte depressies en beekvalleien. De OB-bodem is gekenmerkt als een bebouwde zone. Op deze plaats kon niet nader gekarteerd worden. Mogelijk kan dit gedeelte van het plangebied eveneens gekenmerkt worden als een t-Sec3 bodem.

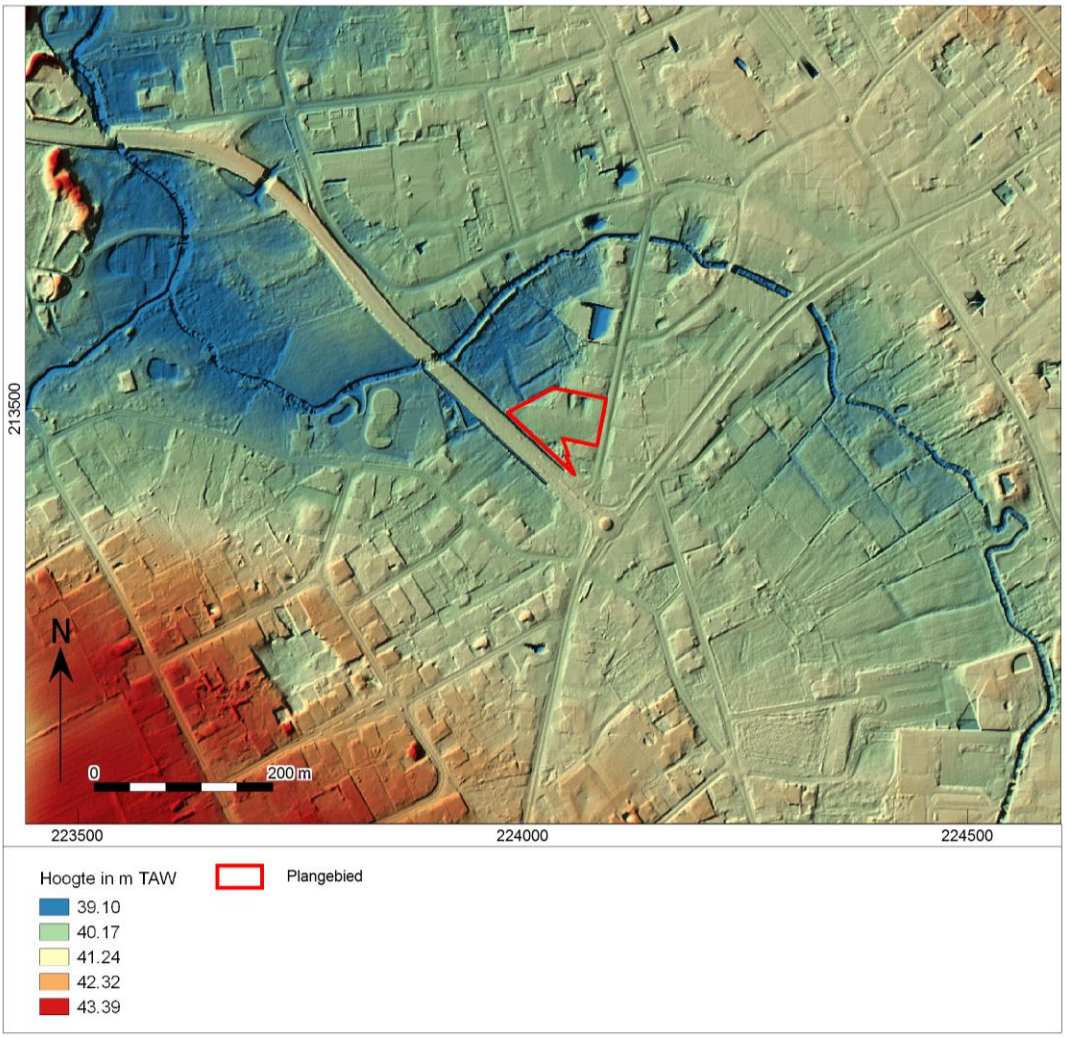
Afb. 16. Het plangebied op de bodemkaart.

Op basis van het digitaal terreinmodel kan gezien worden dat het gebied niet geheel vlak is. In het noorden van het plangebied zijn twee afgravingen te zien. Niet alleen in het plangebied maar ook ten noorden van het plangebied is een hoogteverschil merkbaar. Op de doorsnede AB is een hoogteverschil van 1m te zien. Dit kan verklaard worden door de werken, de realisatie van de huidige parking door egalisering en ophoging, die uitgevoerd werden. Verder is ook te zien dat de weg ten zuidwesten van het plangebied hoger gelegen is. Voor de aanleg van de weg werd deze opgehoogd.

Verder is het gebied ten noordwesten van het plangebied lager gelegen dan het gebied ten zuidoosten van het plangebied. Dit kan verklaard worden door de geomorfologie van het gebied en de Dommel die ten noordwesten van het plangebied gelegen is.

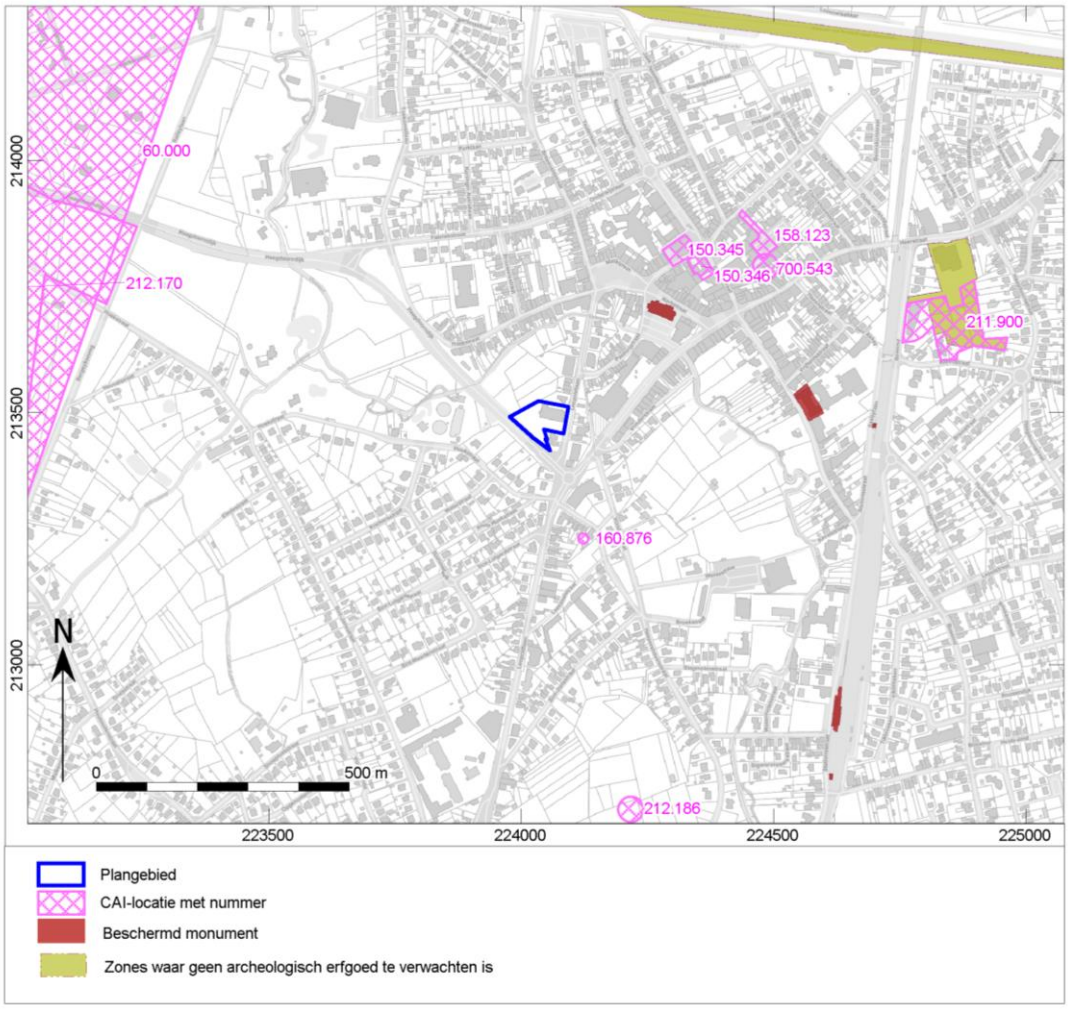
Afb. 17. Het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM) en Hoogteverloop van het terrein.

Afb. 18. Het plangebied op een uitgezoomd Digitaal Terreinmodel van Vlaanderen.

1.2.2 Beschrijving van bekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied zijn in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed de volgende archeologische waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (afb. 19):

Afb. 19. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.

CAI nummer	Afstand t.o.v. plangebied	Datering	Omschrijving
60000	Circa 900m	Steentijd	Begraving
150345	Circa 350m	19de eeuw	Bouwsporen van Norbertinessenklooster zoals kapel, beerput
150346	Circa 400m	17de -18de eeuw	Bewoningssporen en waterput
158123	Circa 500m	Middeleeuwse?	Waterput
160876	Circa 200m	Nieuwe Tijd	Schans
211900	Circa 700m	Onbepaald	Alleenstaande spieker
212170	Circa 900m	Late Bronstijd	Grafheuvel
212186	Circa 750m	Vroeg-Romeinse tijd	Munten
700543	Circa	Romeinse tijd	Bronzen voorwerpen en aardewerk, houten palen en planken en een

	500m	vloertegel

In het onderzoeksgebied zijn op basis van de CAI meerdere archeologische meldingen bekend.
Het gebied was reeds in de steentijd en metaaltijd aantrekkelijk. CAI meldingen 60000 en 212170 tonen begravingsporen zoals grafheuvels. Er is echter geen verder onderzoek naar gebeurd.

Het gebied kent eveneens sporen uit de Romeinse periode (CAI 212186 en 700543). De CAI meldingen tonen dat er bewoning in deze periode aanwezig was op basis van de houten palen, planken en vloertegel. Deze kunnen naar een site wijzen. Verder meldt de CAI-locatie 212186 munten teruggevonden op basis van metaaldetectie. Eveneens dient er rekening gehouden worden met de aanwezigheid van de Dommel in het gebied. Deze werd bevaren in de Romeinse periode. Ook voor deze meldingen is er geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

De overige meldingen dateren vanaf de Middeleeuwen tot de 19de eeuw. Deze melden voornamelijk bewoningssporen. CAI 150345 meldt een archeologisch vooronderzoek daterend van 2009, in het centrum van Neerpelt. Dit vooronderzoek bestond uit een proefputtenonderzoek waarbij 12 proefputten aangelegd werden van 2x2m. Tijdens dit onderzoek werden sporen van vier gebouwen teruggevonden. Dateerbaar materiaal is echter niet teruggevonden. De archeologische sporen worden echter op basis van historisch kaartmateriaal gedateerd in de 17de-19de eeuw. Dit komt overeen met bloeiperiode van Neerpelt.[13] Verder toont melding 160876 een schans. CAI-locatie 211900 toont eveneens een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in 2004. Het archeologisch vooronderzoek bestond uit een proefsleuvenonderzoek. Dit onderzoek toonde een mogelijke zespalige spieker met twee herstellingen. Verder werden er nog 2 kuilen gevonden. De sporen konden echter niet gedateerd worden.

1.2.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

Historische situatie
Overpelt wordt gekenmerkt door poelen. Aan deze landschappelijke eigenschap dankt de gemeente ook zijn naam. Voor 1259 werden Neerpelt en Overpelt nog gezamenlijk Pelt genoemd. In 1259 werden beide gemeenten gesplitst. Het plangebied behoort tot de gemeente Overpelt maar ligt eerder dichter bij de dorpskern van Neerpelt. De oudste vermelding van Neerpelt dateert van 1218. Neerpelt is samen met Achel en Hamont het noordelijke gedeelte van het Kempisch Plateau. De Dommel vormt de grens tussen Neerpelt en Overpelt.

Verder heeft de gemeente altijd tot het graafschap Loon behoord. Het domein maakte deel uit van het ambt of drossaardschap Pelt dat later Pelt-Grevenbroek genoemd werd. Dit ambt telde vijf schepenbanken. In de 13de eeuw werd Neerpelt een zelfstandige parochie. Nadat het graafschap Loon ingelijfd werd bij het prinsbisdom Luik in 1364, viel Neerpelt bijna volledig onder het Loons recht. Neerpelt, Overpelt, Kaulille en Kleine-brogel vormden samen de heerlijkheid Pelt.

In de 16de en 17de eeuw werd het gebied verschillende malen geplunderd. In de 17de eeuw kwamen de Teuten in de regio. De Teuten waren handelaars uit de Kempen die verder trokken met hun goederen, zoals textiel en koper, om kopers te vinden. Deze brachten meer welvaart in de gehele regio. Een duidelijk voorbeeld hiervan zijn de teutenhuizen uit de 19de eeuw. De oudste nederzettingen in de buurt is deze van Haspershoven. Deze duidt een alluviaal land in de kromming van water aan. In de 19de eeuw bestond deze uit straatnederzettingen en eerder een complex hooi- en weiland. Het plangebied is gelegen ten noordwesten van Haspershoven. Tot de 19de eeuw bleef het dorp voornamelijk een landbouwdorp. In de 20ste eeuw werd de gemeente een regionaal verzorgingscentrum.

[13] http://www.studiebureau-archeologie.be/projects/Archeo%20Rapport%20015%20Bundel.pdf

Bouwhistorische schets
Rondom het plangebied maar voornamelijk ten noorden van het plangebied, zijn verschillende geïnventariseerde gebouwen terug te vinden.

Het dichtstbijzijnde geïnventariseerd gebouw is het ***Neoclassicistisch burgerhuis*** dat ten noorden van het plangebied op circa 300m gelegen is. Het burgerhuis bevat een dubbelhuisopstand, drie traveeën en twee bouwlagen onder een zadeldak. Ook bevat het één centrale dakkapel. Het geheel dateert van het midden van de 19de eeuw. Het huis is opgebouwd uit verankerde baksteenbouw op een beschilderde gecementeerde plint onder een geprofileerde houten kroonlijst. De hoekbanden zijn beschilderd en hebben een bepleisterde afwerking. Verder bevat het huis rechthoekige vensters op hardstenen lekdrempels.[14]

Ten oosten hiervan is het ***gemeentehuis*** gelegen. Ook dit gebouw is geïnventariseerd. Het gemeentehuis bevatte voormalig ook de post in de rechtervleugel, het belastingkantoor en de kapelanij in de linkervleugel. Het is gebouwd in 1898 in een eclectische stijl met neo-Vlaamse-renaissance-inslag. In de kelder was de gevangenis gelegen die nog tot in de jaren ’70 in gebruik was. Het gebouw bestaat uit driemaal een dubbelhuisopstand, 10 traveeën en twee bouwlagen onder een verspringend zadeldak. Ook heeft het gebouw acht dakkapellen en één dakvenster. Het gebouw is opgebouwd in baksteenbouw met een afwerking van hardsteen. Verder heeft het rechthoekige kruisvensters en deuren en vernieuwd houtwerk.[15]

Tussen de twee bovenstaande geïnventariseerde gebouwen is de ***Parochiekerk Sint-Niklaas*** gelegen. Dit beschermd monument dateert van reeds de 13de eeuw. Op deze plaats stond waarschijnlijk voor de 13de eeuw een houten bedehuis. De huidige kerk kan gekarakteriseerd worden als een neogotisch ontwerp daterend uit 1900. De plattegrond beschrijft een driebeukig schip van vijf traveeën. In de noordoostelijke hoek van de westtoren is een octogonaal hoektorentje gelegen. In het noorden is een doopkapel gelegen en ten zuiden een bergruimte. Het is opgebouwd uit laatgotische baksteen. [16]

Historische kaarten
De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Ferraris kaarten[17]	1771-1778	Het plangebied is in gebruik als weide en lage begroeiing en is gelegen in eerder drassig gebied. Beide worden afgesloten door een bomenrij. Het gedeelte van het plangebied dat in gebruik is door lage begroeiing, is gelegen langs de een weg. Aan deze weg zijn ten zuiden van het plangebied gebouwen gelegen. Deze alleenstaande gebouwen hebben een tuin. Ten noorden van het plangebied is de Dommel gelegen. Ten zuiden van het plangebied zijn drie vennen gelegen. Het plangebied behoort tot het gehucht in Haspershoven. Dit gehucht is nog steeds ten zuiden van de dorpskern van Neerpelt gelegen. Ten zuidwesten van het plangebied is een hoeve gelegen. Ten zuidwesten van het plangebied worden de percelen voornamelijk gebruikt als akkers. Dit is verschillend met het gebied ten zuidoosten van het plangebied. Hier worden de percelen gebruikt als weiland.
Atlas der buurtwegen[18]	Ca. 1840-1850	Hierop valt af te lezen dat het plangebied gelegen is over meerdere percelen. De percelen zijn relatief smal wat wijst op natte percelen. Deze zijn

[14] https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/80268
[15] https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/80266
[16] https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/80265
[17] Ferraris 1771-1778.
[18] onbekend 1840-1850.

Bron	Jaartal	Historische situatie
		onbebouwd. Ten noorden van het plangebied is de Dommel gelegen. Ten oosten is Straet n.1 gelegen. Het plangebied is niet gelegen aan deze straat zoals dit vandaag de dag te zien is. Ten zuiden van het plangebied zijn de drie vennen nog steeds te zien. Ze worden echter van elkaar gescheiden door een straat (Straet n. 41). De omgeving is weinig bebouwd. De bebouwing die getoond wordt op deze kaart is voornamelijk ten noorden van de dommel en ten oosten van de Straet n. 1 (voorloper van de Leopoldlaan) gelegen. Dit komt eveneens overeen met de bebouwing op de Ferrariskaart. Het gebied behoort nog steeds tot Haspershoven dat ten zuiden van het plangebied vermeld wordt.
Vandermaelen kaarten[19]	1846-1854	Op deze kaart is te zien dat het plangebied in gebruik is door weide. Verder is Haspershoven verdwenen en is de naam Neerpelt te zien. Deze dorpskern is ten noorden van het plangebied gelegen. De Dommel vormt de grens tussen Neerpelt en Overpelt. Er is geen verschil of toename te zien in de hoeveelheid bebouwing in de omgeving van het plangebied. de omgeving van het plangebied is ook voornamelijk in gebruik als weide. Het plangebied is gelegen aan de Leopoldlaan. Deze weg is rechter getrokken. Ten zuiden van de grens is er eerder weinig bebouwing te zien. Één van de vennen die zichtbaar waren op de vorige kaarten, kan hier terug gezien worden ten zuiden van het plangebied.
Topografische kaart[20]	1860-1873	Op de Topografische kaart daterend uit 1860-1873 is te zien dat het plangebied onbebouwd is, over meerdere percelen gelegen is en in gebruik is als weiland. Ten oosten van het plangebied als ook in het oostelijke gedeelte van het plangebied is een weg gelegen. Dit is de voorloper van de Leopoldlaan. Ten noorden van het plangebied is de Dommel en het dorpscentrum van Neerpelt te zien. Rondom de dommel is geen bebouwing gelegen. Het gebied is te nat en lijkt een alluviaal gebied te zijn. Ten zuiden van het gebied is Haspershoven opnieuw zichtbaar. De omgeving is dun bebouwd.
Topografische kaart[21]	1881-1904	Op de topografische kaart van 1881-1904 is te zien dat het plangebied nog steeds onbebouwd is. De voorloper van de Leopoldlaan is gelegen in het oostelijke gedeelte van het plangebied. In het noorden grenst het plangebied aan een zijstraat van de Leopoldlaan. Ten noorden van het plangebied is de Dommel gelegen. De bebouwing in het gebied concentreert zich voornamelijk ten noorden van het plangebied, waar de kern van de gemeente Neerpelt gelegen is. De ligging van de dorpskern van Neerpelt kan bepaald worden aan de hand van de ligging van de kerk. Verder is er weinig bebouwing te zien in de omgeving. Ten zuiden van het plangebied zijn opnieuw verschillende meren te zien.
Topografische kaart[22]	1961-1989	Op de topografische kaart van 1961-1989 wordt een toename in bebouwing waargenomen. In het plangebied in het noordoostelijke gedeelte van het plangebied is een klein gebouw te zien. Het gebied ligt aan de Leopoldlaan dat ten oosten van het plangebied gelegen is. Verder is te zien dat de Dommel die ten noorden van het plangebied gelegen is, op verschillende plaatsen rechtgetrokken is. De rivier kent namelijk het meanderende

[19] Vandermaelen 1846-1854.
[20] www.cartesius.be
[21] www.cartesius.be
[22] www.cartesius.be

Bron	Jaartal	Historische situatie
		karakter niet meer. Ten zuidwesten van het plangebied is een bijkomende weg gelegen, de Haagdoorndijk. Op de kaart is te zien dat deze verhoogd is. De noordelijke omgeving van het plangebied is onbebouwd en in gebruik als weide.
Luchtfoto[23]	1971	Op de luchtfoto van 1971 is te zien dat het plangebied onbebouwd is, gelegen over meerdere percelen en aan de Leopoldlaan. Het is in gebruik als weide met af en toe een boom. Ten oosten het plangebied is er bebouwing gelegen. De bebouwing die verder te zien is concentreert zich voornamelijk rond de wegen. Ten westen van het plangebied blijft het gebied onbebouwd. Verder zijn er voornamelijk weides en akkers gelegen in het gebied. De Dommel is ten noorden van het plangebied gelegen.
Luchtfoto[24]	1979-1990	Op de luchtfoto van 1979-1990 is er veel verschil te zien. Deze toont dat het plangebied bebouwd is door een winkel en bijhorende parking. Op deze manier is het grootste deel bestraat of in gebruik door een winkel. Ten westen en ten zuiden van het plangebied worden bepaalde gedeeltes van het plangebied nog in gebruik genomen als groenzone. Ten zuidwesten van het plangebied is een weg, Haagdoorndijk, gelegen. De bebouwing is veelal toegenomen in het gebied. Zo is ten oosten van het plangebied een complex met parking te zien. Ten noordwesten is er bos te zien.

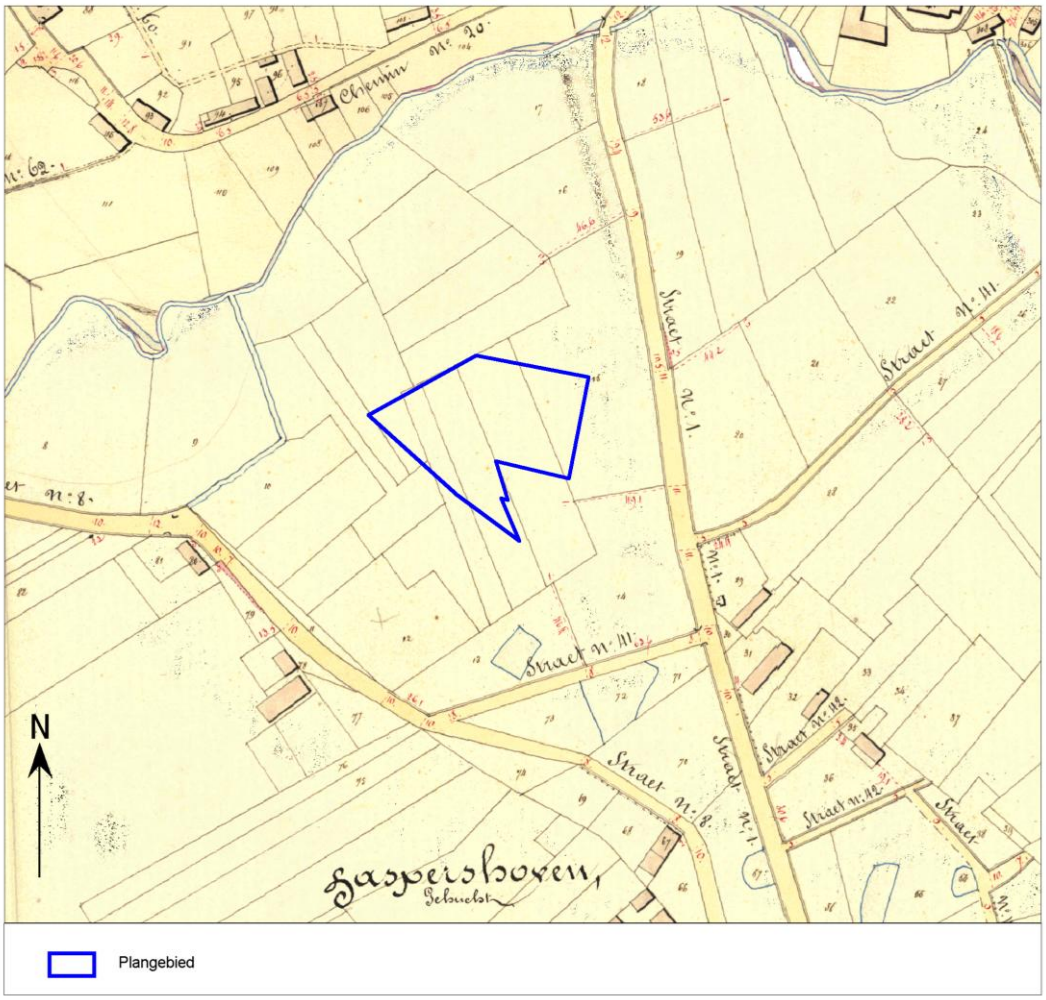
De Ferrariskaarten (Carte de Ferraris) zijn een verzameling van 275 gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Zij kwamen tussen 1771 en 1778 tot stand onder leiding van Joseph de Ferraris, generaal bij de Oostenrijkse artillerie, veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische en grootschalige kartering, zowel in “België” als in heel West-Europa.[25] Hieruit blijkt dat het plangebied in gebruik is als weide en lage begroeiing en gelegen is in eerder drassig gebied. Beide worden afgesloten door een bomenrij. Het gedeelte van het plangebied dat in gebruik is door lage begroeiing, is gelegen langs de een weg. Aan deze weg zijn ten zuiden van het plangebied gebouwen gelegen. Deze alleenstaande gebouwen hebben een tuin. Ten noorden van het plangebied is de Dommel gelegen. Ten zuiden van het plangebied zijn drie vennen gelegen. Het plangebied behoort tot het gehucht in Haspershoven. Dit gehucht is nog steeds ten zuiden van de dorpskern van Neerpelt gelegen. Ten zuidwesten van het plangebied is een hoeve gelegen. Ten zuidwesten van het plangebied worden de percelen voornamelijk gebruikt als akkers. Dit is verschillend met het gebied ten zuidoosten van het plangebied. Hier worden de percelen gebruikt als weiland.

[23] http://www.geopunt.be/kaart.
[24] http://www.geopunt.be/kaart..
[25] Http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten.

Afb. 20. Het plangebied op de Ferraris kaart.

Circa 60 jaar later werd de Atlas der Buurtwegen uitgegeven (afb. 21). Dit is een verzameling van boeken met overzichts- en detailplannen, daterend van rond 1840. Hierop valt af te lezen dat het plangebied gelegen is over meerdere percelen. De percelen zijn relatief smal wat wijst op natte percelen. Deze zijn onbebouwd. Ten noorden van het plangebied is de Dommel gelegen. Ten oosten is Straet n.1 gelegen. Het plangebied is niet gelegen aan deze straat zoals dit vandaag de dag te zien is. Ten zuiden van het plangebied zijn de drie vennen nog steeds te zien. Ze worden echter van elkaar gescheiden door een straat (Straet n. 41). De omgeving is weinig bebouwd. De bebouwing die getoond wordt op deze kaart is voornamelijk ten noorden van de dommel en ten oosten van de Straet n. 1 (voorloper van de Leopoldlaan) gelegen. Dit komt eveneens overeen met de bebouwing op de Ferrariskaart. Het gebied behoort nog steeds tot Haspershoven dat ten zuiden van het plangebied vermeld wordt.

Afb. 21. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.

Een zestal jaar later zijn de Vandermaelenkaarten samengesteld. Dit is een verzameling historische kaarten gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Zijn "*Carte topographique de la Belgique*" is gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1: 20.000. Op deze kaart is te zien dat het plangebied in gebruik is door weide. Verder is Haspershoven verdwenen en is de naam Neerpelt te zien. Deze dorpskern is ten noorden van het plangebied gelegen. De Dommel vormt de grens tussen Neerpelt en Overpelt. Er is geen verschil of toename te zien in de hoeveelheid bebouwing in de omgeving van het plangebied. de omgeving van het plangebied is ook voornamelijk in gebruik als weide. Het plangebied is gelegen aan de Leopoldlaan. Deze weg is rechter getrokken. Ten zuiden van de grens is er eerder weinig bebouwing te zien. Één van de vennen die zichtbaar waren op de vorige kaarten, kan hier terug gezien worden ten zuiden van het plangebied.

Afb. 22. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.

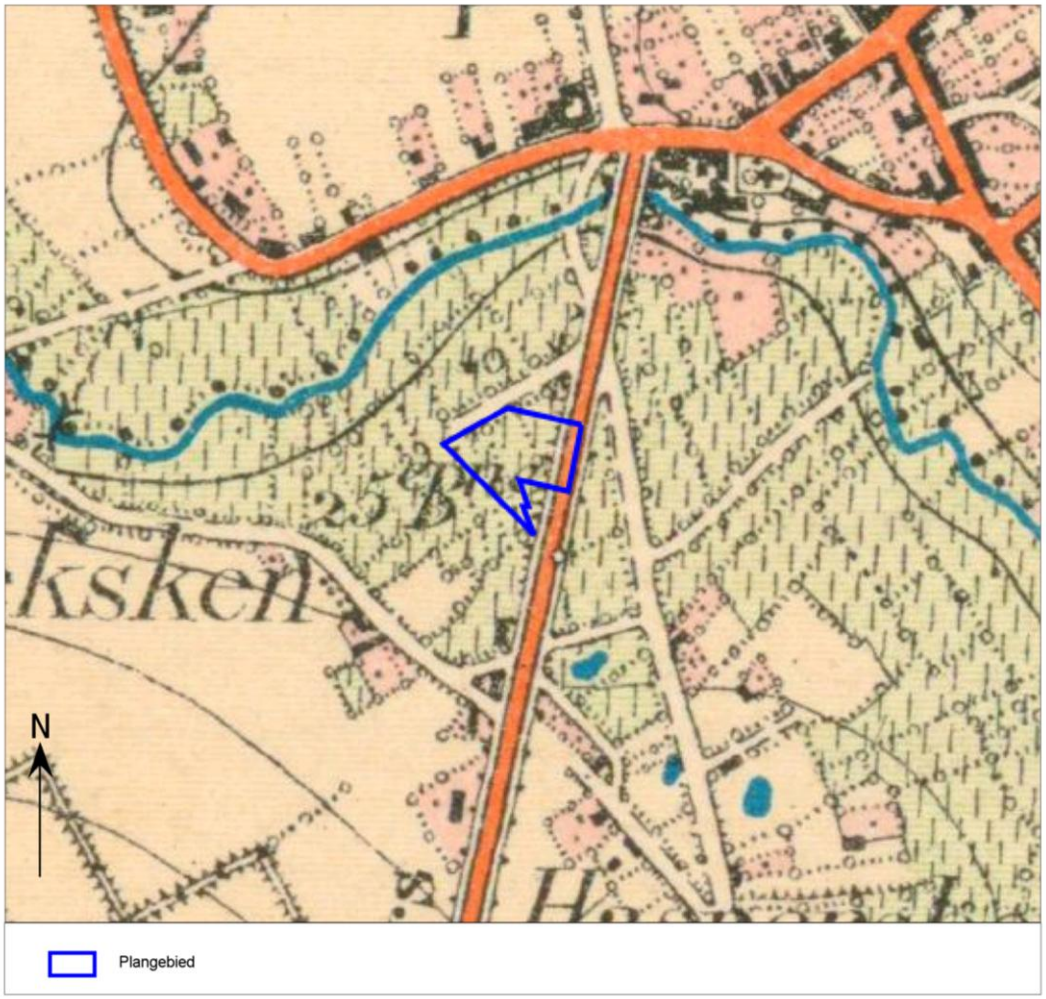
Op de Topografische kaart daterend uit 1860-1873 is te zien dat het plangebied onbebouwd is, over meerdere percelen gelegen is en in gebruik is als weiland. Ten oosten van het plangebied als ook in het oostelijke gedeelte van het plangebied is een weg gelegen. Dit is de voorloper van de Leopoldlaan. Ten noorden van het plangebied is de Dommel en het dorpscentrum van Neerpelt te zien. Rondom de dommel is geen bebouwing gelegen. Het gebied is te nat en lijkt een alluviaal gebied te zijn. Ten zuiden van het

gebied is Haspershoven opnieuw zichtbaar. De omgeving is dun bebouwd.

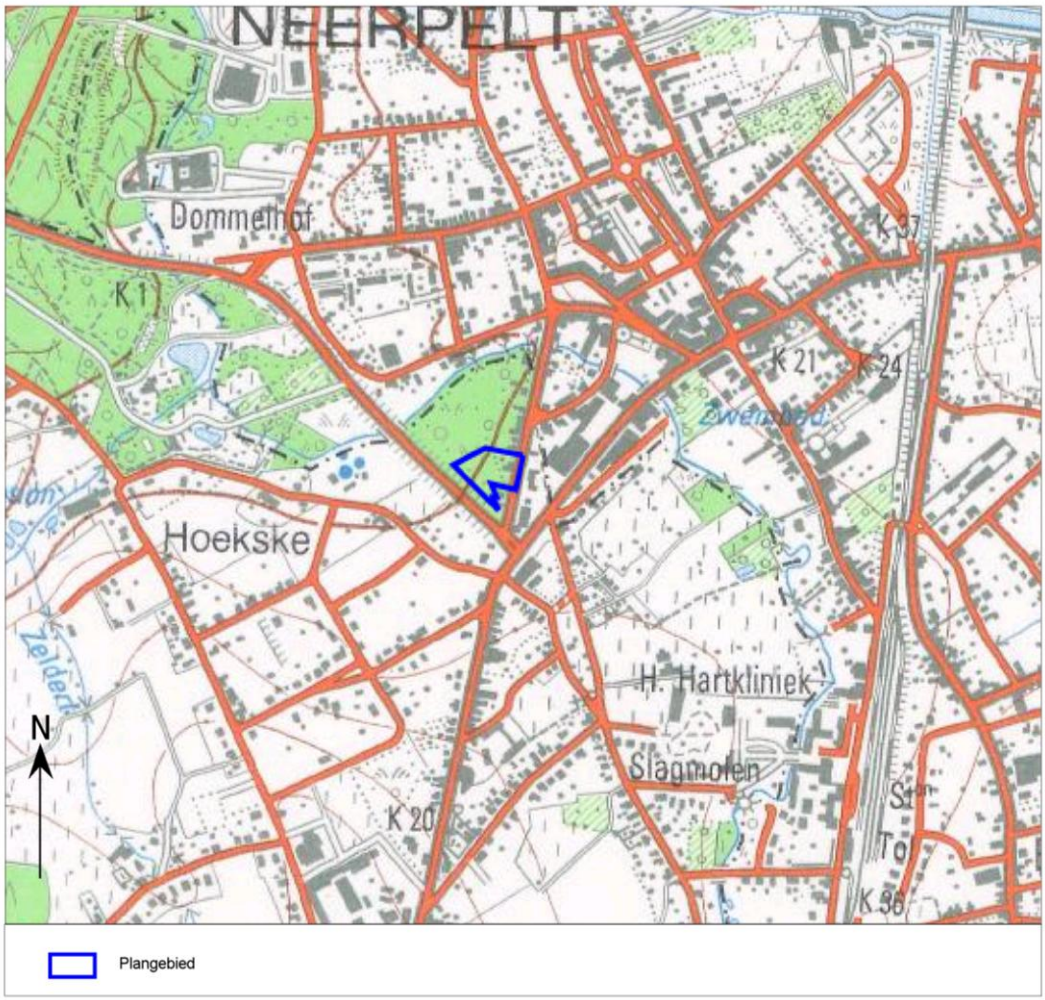
Afb. 23. Het plangebied op de topografische kaart van 1860-1873.

Op de topografische kaart van 1881-1904 is te zien dat het plangebied nog steeds onbebouwd is. De voorloper van de Leopoldlaan is gelegen in het oostelijke gedeelte van het plangebied. In het noorden grenst het plangebied aan een zijstraat van de Leopoldlaan. Ten noorden van het plangebied is de Dommel gelegen. De bebouwing in het gebied concentreert zich voornamelijk ten noorden van het plangebied, waar de kern van de gemeente Neerpelt gelegen is. De ligging van de dorpskern van Neerpelt kan bepaald worden aan de hand van de ligging van de kerk. Verder is er weinig bebouwing te zien in de omgeving. Ten zuiden van het plangebied zijn opnieuw verschillende meren te zien.

Afb. 24. Het plangebied op de topografische kaart van 1881-1904.

Op de topografische kaart van 1961-1989 wordt een toename in bebouwing waargenomen. In het plangebied in het noordoostelijke gedeelte van het plangebied is een klein gebouw te zien. Het gebied ligt aan de Leopoldlaan dat ten oosten van het plangebied gelegen is. Verder is te zien dat de Dommel die ten noorden van het plangebied gelegen is, op verschillende plaatsen rechtgetrokken is. De rivier kent namelijk het meanderende karakter niet meer. Ten zuidwesten van het plangebied is een bijkomende weg gelegen, de Haagdoorndijk. Op de kaart is te zien dat deze verhoogd is. De noordelijke omgeving van het plangebied is onbebouwd en in gebruik als weide.

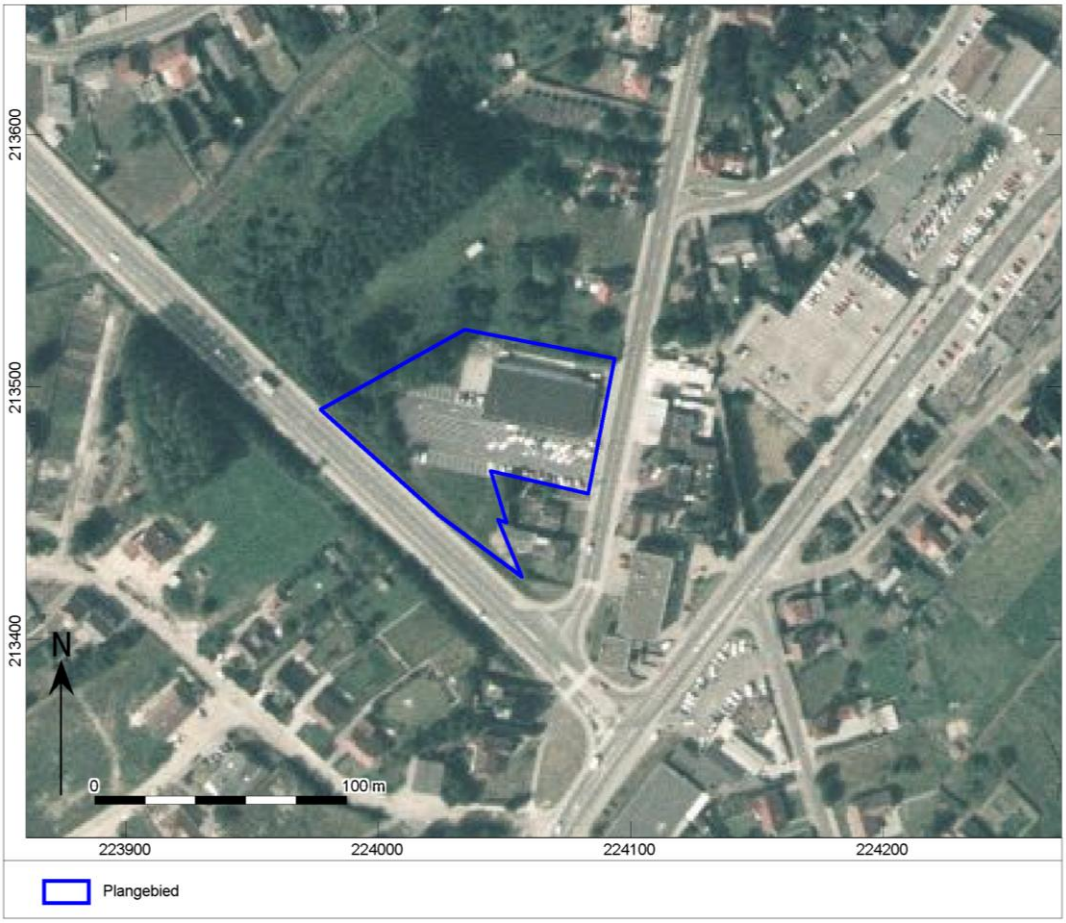
Afb. 25. Het plangebied op de topografische kaart van 1961-1989.

Op de luchtfoto van 1971 is te zien dat het plangebied onbebouwd is, gelegen over meerdere percelen en aan de Leopoldlaan. Het is in gebruik als weide met af en toe een boom. Ten oosten het plangebied is er bebouwing gelegen. De bebouwing die verder te zien is concentreert zich voornamelijk rond de wegen. Ten westen van het plangebied blijft het gebied onbebouwd. Verder zijn er voornamelijk weides en akkers gelegen in het gebied. De Dommel is ten noorden van het plangebied gelegen.

Afb. 26. Het plangebied op de luchtfoto van 1971.

Op de luchtfoto van 1979-1990 is er veel verschil te zien. Deze toont dat het plangebied bebouwd is door een winkel en bijhorende parking. Op deze manier is het grootste deel bestraat of in gebruik door een winkel. Ten westen en ten zuiden van het plangebied worden bepaalde gedeeltes van het plangebied nog in gebruik genomen als groenzone. Ten zuidwesten van het plangebied is een weg, Haagdoorndijk, gelegen. De bebouwing is veelal toegenomen in het gebied. Zo is ten oosten van het plangebied een complex met parking te zien. Ten noordwesten is er bos te zien.

Afb. 27. Het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990.

1.2.4 Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *"Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?"* kan als volgt worden beantwoord:
Het plangebied bevindt zich op een gunstige locatie voor archeologische resten daterend uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum. De gunstige locatie wordt verschaft door de Dommel die ten noorden van het plangebied gelegen is en op deze manier zorgt voor een nabijheid van water. De Dommel is een oude rivier die reeds lange tijd door het gebied gestroomd heeft. Verder tonen CAI-meldingen in de omgeving aan dat het gebied bewoond was in de Steentijd.

Er moet echter rekening gehouden worden met de kans de archeologische resten daterend van het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum mogelijk niet meer intact voor zullen komen. Enerzijds kan dit een natuurlijke oorzaak hebben. Tijdens perioden van hoge waterstand van in dit geval de Dommel, kan een rivier buiten haar oevers treden en verspoeling van het nabijgelegen gebied veroorzaken. Hierdoor kan het mogelijk zijn dat archeologische vindplaatsen die dichtbij de Dommel gelegen zijn verspoelen en ex situ geplaatst worden. De bodemkundige aanwezigheid van een bodem met een verbrokkelde B horizont kan hiervoor een aanwijzing zijn. Tevens is de verwachting dat door menselijk handelen de bodem niet meer geheel intact is.

Op basis van de verkregen plannen van de huidige bebouwing kan gesteld worden dat het grootste gedeelte van het plangebied verstoord is tot minimaal 50cm –mv.. Op de plaatsen waar deze verstoring niet terug te vinden is, bestaat de mogelijkheid voor intacte archeologische resten van het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum.

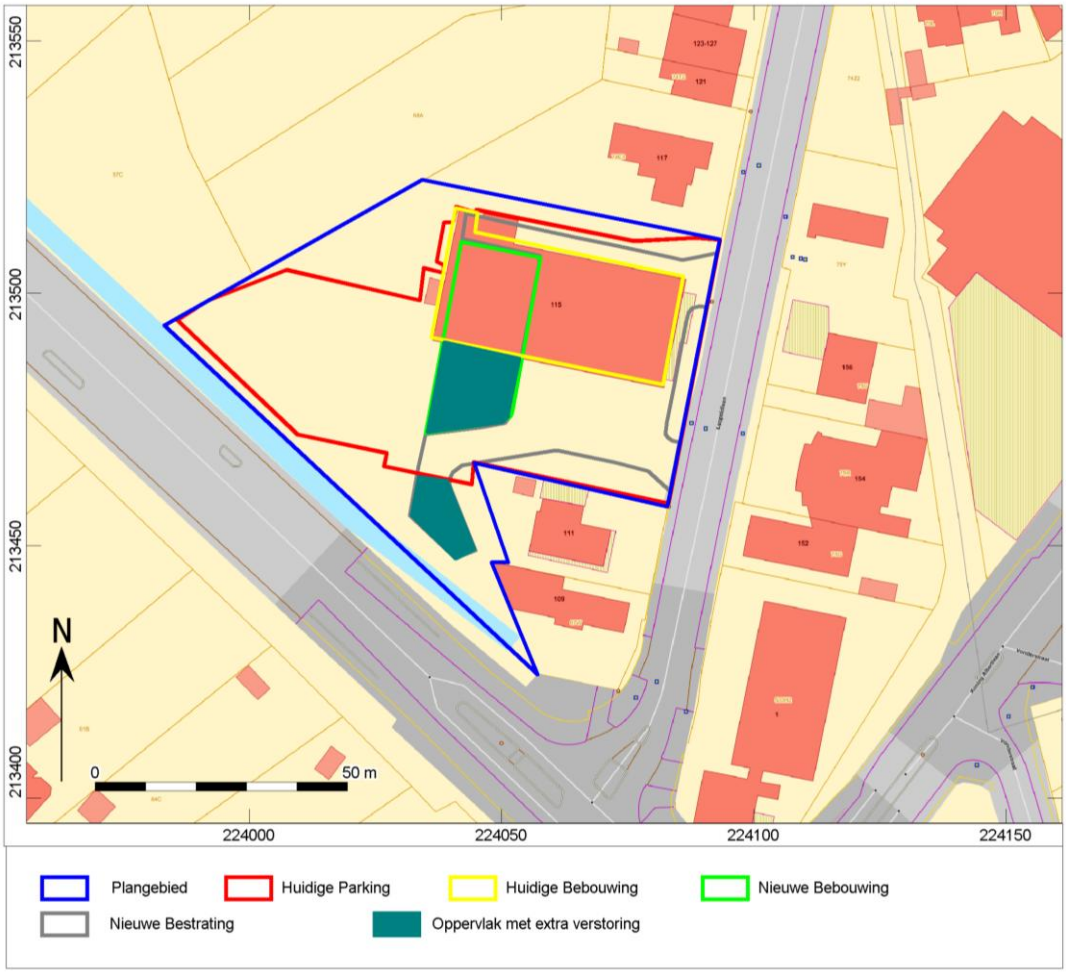
Het plangebied is eerder een ongunstige locatie voor bewoning vanaf het Neolithicum tot de Volle-Middeleeuwen. De relatief natte locaties nabij waterlopen, die veelvuldig bezocht werden door jagers-verzamelaars, zijn juist ongunstig om sedentair te verblijven. Tijdens deze perioden werden voornamelijk de relatief hoger gelegen locaties uitgekozen. Dit wordt eveneens bevestigd door de CAI-locaties daterend van de metaaltijden en Romeinse periode; deze zijn alle op relatief hoger gelegen gebieden in de omgeving aangetroffen. Omwille van deze reden wordt de kans op archeologische sporen vanaf het Neolithicum tot Volle-Middeleeuwen eerder laag ingeschat.

Het plangebied is reeds vanaf de 18de eeuw in gebruik als weide of alluviale vlakte.. Er zijn geen sporen van bebouwing op historisch kaartmateriaal. Omwille van deze reden zullen archeologische resten vanaf de Late Middeleeuwen eerder een kleine kans hebben om voor te komen. Op de luchtfoto van 1979-1990 kan gezien worden dat het plangebied bebouwd is. De bebouwing bestaat uit een winkel met bijhorende parking.

De beantwoording van de overige onderzoeksvraag is als volgt:

- *Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?*

In het plangebied wordt een nieuwbouw bestaande uit een shop en servicestation tankstation en bijhorende parking gerealiseerd. De nieuwbouw zal een oppervlakte van 573 m² beslaan en een maximale verstoring van 205cm –mv hebben. De nieuwbouw zal gedeeltelijk in de zone van de huidige winkel, een verstoorde zone van 150cm –mv (313m²) en gedeeltelijk in de zone van de huidige parking met een verstoring van 50cm-mv (200m²) gelegen zijn. De nieuwe bestrating zal dezelfde diepteverstoring veroorzaken als de huidige bestrating, namelijk 50cm –mv. Enkel een oppervlakte in het zuidelijke gedeelte van het plangebied van 120m² zal plaatsvinden in huidige onverstoorde grond. Buiten deze verstoringen zullen er plaatselijke verstoringen veroorzaakt worden door de tank, de putten, de riolering en de pijlers van in totaal circa 150m². De maximale verstoring van deze bedraagt 350cm –mv (Afb. 28).

Afb. 28. Overzicht van de geplande verstoorde zones.

Op basis van de landschappelijke ligging, de recente verstoringen en dit in confrontatie met de huidige geplande werken toont aan dat vervolgonderzoek met aantoonbare zekerheid geen kenniswinst zouden geven. Het merendeel van het terrein is reeds verstoord. Het gedeelte dat een diepere verstoring of een nieuwe verstoring kent, zal kosten-baten niet interessant zijn voor verder onderzoek omwille van de fragmentarische aard van de plaatsen van de nieuwe verstoringen.

1.2.5 Samenvatting

Het plangebied bevindt zich op een gunstige locatie voor archeologische resten daterend uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum. De gunstige locatie wordt verschaft door de Dommel die ten noorden van het plangebied gelegen is en op deze manier zorgt voor een nabijheid van water. Verder tonen CAI-meldingen in de omgeving aan dat het gebied bewoond was in de Steentijd.

Er moet echter rekening gehouden worden met de kans de archeologische resten daterend van het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum mogelijk niet meer intact voor zullen komen. Enerzijds kan dit een natuurlijke oorzaak hebben. Tijdens perioden van hoge waterstand van in dit geval de Dommel, kan een rivier buiten haar oevers treden en verspoeling van het nabijgelegen gebied veroorzaken. Tevens is de verwachting dat door menselijk handelen de bodem niet meer geheel intact is. Op basis van de verkregen plannen van de huidige bebouwing kan gesteld worden dat het grootste gedeelte van het plangebied verstoord is tot minimaal 50cm –mv. Op de plaatsen waar deze verstoring niet terug te vinden is, bestaat de mogelijkheid voor intacte archeologische resten van het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum.

Het plangebied is eerder een ongunstige locatie voor bewoning vanaf het Neolithicum tot de Volle-Middeleeuwen. Tijdens deze perioden werden voornamelijk de relatief hoger gelegen locaties uitgekozen. Dit wordt eveneens bevestigd door de CAI-locaties daterend van de metaaltijden en Romeinse periode; deze zijn alle op relatief hoger gelegen gebieden in de omgeving aangetroffen. Omwille van deze reden wordt de kans op archeologische sporen vanaf het Neolithicum tot Volle-Middeleeuwen eerder laag ingeschat.

Het plangebied is reeds vanaf de 18de eeuw in gebruik als weide of alluviale vlakte.. Er zijn geen sporen van bebouwing op historisch kaartmateriaal. Omwille van deze reden zullen archeologische resten vanaf de Late Middeleeuwen eerder een kleine kans hebben om voor te komen. Op de luchtfoto van 1979-1990 kan gezien worden dat het plangebied bebouwd is. De bebouwing bestaat uit een winkel met bijhorende parking.

In het plangebied wordt een nieuwbouw bestaande uit een shop en servicestation tankstation en bijhorende parking gerealiseerd. De nieuwbouw zal een oppervlakte van 573 m² beslaan en een maximale verstoring van 205cm –mv hebben. De nieuwe bestrating zal dezelfde diepteverstoring veroorzaken als de huidige bestrating, namelijk 50cm –mv. Enkel een oppervlakte in het zuidelijke gedeelte van het plangebied van 120m² zal plaatsvinden in huidige onverstoorde grond. Buiten deze verstoringen zullen er plaatselijk diepere verstoringen veroorzaakt worden door de tank, de putten, de riolering en de pijlers. De maximale verstoring van deze bedraagt 350cm –mv.

Op basis van de landschappelijke ligging, de recente verstoringen en dit in confrontatie met de huidige geplande werken toont aan dat vervolgonderzoek met aantoonbare zekerheid geen kenniswinst zouden geven. Het merendeel van het terrein is reeds verstoord. Het gedeelte dat een diepere verstoring of een nieuwe verstoring kent, zal kosten-baten niet interessant zijn voor verder onderzoek omwille van de fragmentarische aard van de plaatsen van de nieuwe verstoringen.

Literatuur

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016: Code van Goede Praktijk voor de uitvoering en rapportage over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2,0.

Beerten, K., 2006: *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 17 Mol*. Vlaamse Overheid. Dienst Natuurlijke Rijkdommen.

De Geyter, G., 1995: *Toelichting bij de Geologische kaart van België Vlaams Gewest. Kaartblad 17 Mol Schaal 1: 50.000.* Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Administratie Economie.

Ervynck, A., S. Debruyne, R. Ribbens, 2015: *Assessment; Een handleiding voor de archeoloog.* Onroerend Erfgoed, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.

Ferraris, J., 1771-1778: *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsendom Luik*.

Fricx, E., 1712: *Carte de Pays-Bas*.

Jacobs, P., M. de Ceucelaire, E. Stevens & M. Verschuren, 1993: Philosophy and methodology of the new geological map of the Tertiary formations, Northwest Flanders, Belgium. *Bull Soc belge Géol 102*,

Kadaster, 1850-1864: *Topografische Militaire Kaart, kaartblad 56*. Nationaal Archief,

Onbekend, 1840-1850: *Atlas der buurtwegen*.

Vandermaelen, F. , 1846-1854: Cartes toppographiques de la Belgique.

Geraadpleegde websites

http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten
http://www.geopunt.be/kaart
https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html
https://id.erfgoed.net
http://www.cartesius.be

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.
Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
Afb. 3. Locatiekaart van het plangebied met locaties van de vermoedelijk verstoorde zones.
Afb. 4. Overzicht van de huidige situatie.
Afb. 5. Het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015.
Afb. 6. Doorsnede van het geplande gebouw.
Afb. 7. Detail van het geplande gebouw.
Afb. 8. Overzicht van het geplande dak.
Afb. 9. Overzicht van de nieuwbouw en bestraatte oppervlakte
Afb. 10. Overzicht van de nieuwbouw, nieuwe bestraatte oppervlakte, huidige bebouwing en huidige bestrating.
Afb. 11. Overzicht van de geplande riolering.
Afb. 12. Detailafbeelding van de putten.
Afb. 13. Detailafbeelding van de geplande tank en bijhorende systemen.
Afb. 14. Locatiekaart van het plangebied op de Tertiaire kaart.
Afb. 15. Locatiekaart van het plangebied op de Quartairgeologische kaart.
Afb. 16. Het plangebied op de bodemkaart.
Afb. 17. Het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM) en Hoogteverloop van het terrein.
Afb. 18. Het plangebied op een uitgezoomd Digitaal Terreinmodel van Vlaanderen.
Afb. 19. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.
Afb. 20. Het plangebied op de Ferraris kaart.
Afb. 21. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.
Afb. 22. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.
Afb. 23. Het plangebied op de topografische kaart van 1860-1873.
Afb. 24. Het plangebied op de topografische kaart van 1881-1904.
Afb. 25. Het plangebied op de topografische kaart van 1961-1989.
Afb. 26. Het plangebied op de luchtfoto van 1971.
Afb. 27. Het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990.
Afb. 28. Overzicht van de geplande verstoorde zones.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Bijlage 1 Plannenlijst

Projectcode	2017B234
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06-03-2017
Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06-03-2017
Plannummer	3
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied met locaties van de vermoedelijk verstoorde zones.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06-03-2017
Plannummer	4
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Overzicht van de huidige situatie.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06-03-2017
Plannummer	6
Type plan	Detailplan
Onderwerp plan	Doorsnede van het geplande gebouw.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19-06-2017
Plannummer	7
Type plan	Detailplan
Onderwerp plan	Detail van het geplande gebouw.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19-06-2017
Plannummer	8

Type plan	Detailplan
Onderwerp plan	Overzicht van het geplande dak.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19-06-2017
Plannummer	9
Type plan	Detailplan
Onderwerp plan	Overzicht van de nieuwbouw en bestraatte oppervlakte
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19-06-2017
Plannummer	10
Type plan	Detailplan
Onderwerp plan	Overzicht van de nieuwbouw, nieuwe bestraatte oppervlakte, huidige bebouwing en huidige bestrating.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19-06-2017
Plannummer	11
Type plan	Detailplan
Onderwerp plan	Overzicht van de geplande riolering.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19-06-2017
Plannummer	12
Type plan	Detailplan
Onderwerp plan	Detailafbeelding van de putten.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19-06-2017
Plannummer	13
Type plan	Detailplan
Onderwerp plan	Detailafbeelding van de geplande tank en bijhorende systemen.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19-06-2017
Plannummer	14
Type plan	Tertiaire kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied op de Tertiaire kaart.
Aanmaakschaal	1/50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06-03-2017
Plannummer	15
Type plan	Quartairgeologische kaart

Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied op de Quartairgeologische kaart.
Aanmaakschaal	1/200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06-03-2017
Plannummer	16
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de bodemkaart.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06-03-2017
Plannummer	17
Type plan	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
Onderwerp plan	Het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM) en Hoogteverloop van het terrein.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06-03-2017
Plannummer	18
Type plan	Digitaal Terreinmodel Vlaanderen
Onderwerp plan	Het plangebied op een uitgezoomd Digitaal Terreinmodel van Vlaanderen.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	21-06-2017
Plannummer	19
Type plan	CAI
Onderwerp plan	Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06-03-2017
Plannummer	20
Type plan	Ferraris kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de Ferraris kaart.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	06-03-2017
Plannummer	21
Type plan	Atlas der Buurtwegen
Onderwerp plan	Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	06-03-2017
Plannummer	22
Type plan	Vandermaelenkaarten

Onderwerp plan	Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	06-03-2017
Plannummer	23
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de topografische kaart van 1860-1873.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	06-03-2017
Plannummer	24
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de topografische kaart van 1881-1904.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	06-03-2017
Plannummer	25
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de topografische kaart van 1961-1989.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	06-03-2017
Plannummer	28
Type plan	Overzichtskaart
Onderwerp plan	Overzicht van de geplande verstoorde zones
Aanmaakschaal	Digitaal
Aanmaakwijze	Onbekend
Datum	19-06-2017

Bijlage 2 Fotolijst

Projectcode	2017B234
Onderwerp	Fotolijst
ID	5
Type	Luchtfoto
Onderwerp	Het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015.
ID	26
Type	Luchtfoto
Onderwerp	Het plangebied op de luchtfoto van 1971.
ID	27
Type	Luchtfoto
onderwerp	Het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990.